

UKNF

URZĄD
KOMISJI
NADZORU
FINANSOWEGO

Sytuacja banków spółdzielczych i zrzeszających po III kwartale 2022 r.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

ZESPÓŁ ANALIZ I METODYK (DBS 5)

DEPARTAMENT BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki spółdzielcze

Struktura sektora

Na koniec września 2022 r.

- Działo 498 banków spółdzielczych, tj. o 19 mniej niż w wrześniu 2021 r. oraz 2 banki zrzeszające.
- Spośród banków działających w dniu 30 września 2022 r. 310 było członkami systemu ochrony IPS BPS, a 180 IPS SGB .
- Poza IPS funkcjonowało 10 banków.

Wynik finansowy

- Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do września 2021 r. o 421% (do 2 631 mln zł).
- Wszystkie banki wykazały zysk.
- Czynniki wpływającymi na wzrost wyniku netto były zmiany:
 - ✓ wyniku odsetkowego (zwiększenie o 4 122 mln zł),
 - ✓ wyniku prowizyjnego (zwiększenie o 39,6 mln zł),
- Czynniki pomniejszającymi wynik netto były zmiany:
 - ✓ kosztów wyceny aktywów (zwiększenie o 767 mln zł),
 - ✓ kosztów operacyjnych (zwiększenie o 591 mln zł),
 - ✓ podatku dochodowego (zwiększenie o 545 mln zł),
 - ✓ rezerw (zwiększenie o 69,5 mln zł),
 - ✓ pozostałego wyniku pozaodsetkowego (zmniejszenie o 60,7 mln zł).
 - ✓ pozostałych przychodów i kosztów (zmniejszenie o 1,5 mln zł).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki spółdzielcze

Ryzyko kredytowe

- Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i samorządowego obniżyły się w stosunku do września 2021 r. o 0,9% do 80,8 mld zł.
- Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego nieznacznie zmniejszył się w ciągu trzech kwartałów 2022 roku i wyniósł 7,1%.
- Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego zwiększył się w ciągu roku z 50,0% do 60,6%.
- Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych. Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu.
- Znacząco wzrosła wartość portfela instrumentów dłużnych o 4,1 mld zł tj. 9,1%, z czego:
 - ✓ Instrumenty dłużne Skarbu Państwa i NBP wzrosły o 3,4 mld zł tj. 9,4%,
 - ✓ Pozostałe instrumenty dłużne (w tym dłużne PFR) wzrosły o 0,7 mld zł tj. 7,6%

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki spółdzielcze

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do września 2021 r. wzrosły o 2,3% do 13,7 mld zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wzrósł we wrześniu 2022 r. do 19,6% z 18,79% w wrześniu 2021 r., natomiast współczynnik Tier I odpowiednio do 19,1% z 18,3%.
- Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało we wrześniu 2022 r. 210 banków wobec 196 w wrześniu 2021 r. (zmiana wynikająca ze spadku kursu euro)
- Wszystkie banki spółdzielcze spełniały minimalne normy kapitałowe.

Depozyty

- Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do września 2021 r. o 2,9% do 162,8 mld zł, w sektorze bankowym o 6,8%.

Uwaga ogólna

- Niniejsza analiza uwzględnia wszystkie banki spółdzielcze działające nieprzerwanie od września 2021 r. do września 2022 r. (łącznie z bankami przyłączonymi przez nie w tym okresie i w okresach wcześniejszych, jeżeli analiza odwołuje się do takich).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki zrzeszające

Informacje ogólne

Na koniec września 2022 r.

- funkcjonowały 2 banki zrzeszające:
 - ✓ BPS S.A. w Warszawie
 - ✓ SGB-Bank S.A. w Poznaniu.

Wynik finansowy

- Banki te, na koniec września 2022 r. wykazały łącznie stratę netto w kwocie 25,6 mln zł, tj. wynik był mniejszy o 52,8 mln zł niż w wrześniu 2021 r.

Depozyty

- Depozyty w bankach zrzeszających zwiększyły się w stosunku do września 2021 r. o 8,7% do 39,7 mld zł, w sektorze bankowym wzrosły o 6,8%.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki zrzeszające

Ryzyko kredytowe

- Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zmniejszyły się w stosunku do września 2021 r. o 8,6% i wyniosły 11,2 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 11,7%, do 7,8 mld zł.
- Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów poprawiła się w stosunku do września 2021 r. Należy jednak zasygnalizować jej pogorszenie w przypadku przedsiębiorców indywidualnych i rolników.
- Zmniejszył się poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego w okresie od września 2021 r. We wrześniu 2021 r. wyrezerwowanie to wyniosło 45,6%, zaś we wrześniu 2022 – 44,3%.

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków zrzeszających na koniec września 2022 r. były wyższe o 1,9% niż w wrześniu 2021 r. i wyniosły 2,1 mld zł. Kapitał podstawowy Tier I stanowił 69,8% funduszy własnych (76,4% w wrześniu 2021 r.).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – systemy ochrony (IPS)

Informacje ogólne

Na koniec września 2022 r.

- funkcjonowały 2 systemy ochrony:
 - ✓ System ochrony zrzeszenia BPS (310 członków)
 - ✓ System ochrony zrzeszenia SGB (180 członków).
- Oba systemy stanowią:
 - ✓ 94,3% aktywów sektora spółdzielczego
 - ✓ 98,0% wszystkich podmiotów sektora spółdzielczego
 - ✓ 92,1% wyniku finansowego sektora spółdzielczego

Wynik finansowy

- Systemy ochrony wypracowały 2 399 mln zł zysku netto, z czego jeden bank wykazał stratę 43,1 mln zł.

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków należących do Systemów Ochrony na koniec września 2022 r. były wyższe o 434 mln zł i wynosiły 14 912 mln zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy wzrósł z 18,76% do 19,70%.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – systemy ochrony (IPS)

Ryzyko kredytowe

- Portfel kredytowy bez instrumentów dłużnych banków zrzeszonych w Systemach Ochrony, na koniec września 2022 r. wyniósł 87 839 mln zł i obniżył się w ciągu roku o 0,9%.
- W stosunku do września 2021 r. jakość portfela kredytowego uległa nieznacznej poprawie, udział kredytów zagrożonych obniżył się z 7,34% na koniec września 2021 r. do 7,07% na koniec września 2022 r.
- Wzrosło pokrycie rezerwami i odpisami wartości portfela kredytów zagrożonych z 51,35% na koniec września 2021 r. do 59,93% na koniec września 2022 r.

Depozyty

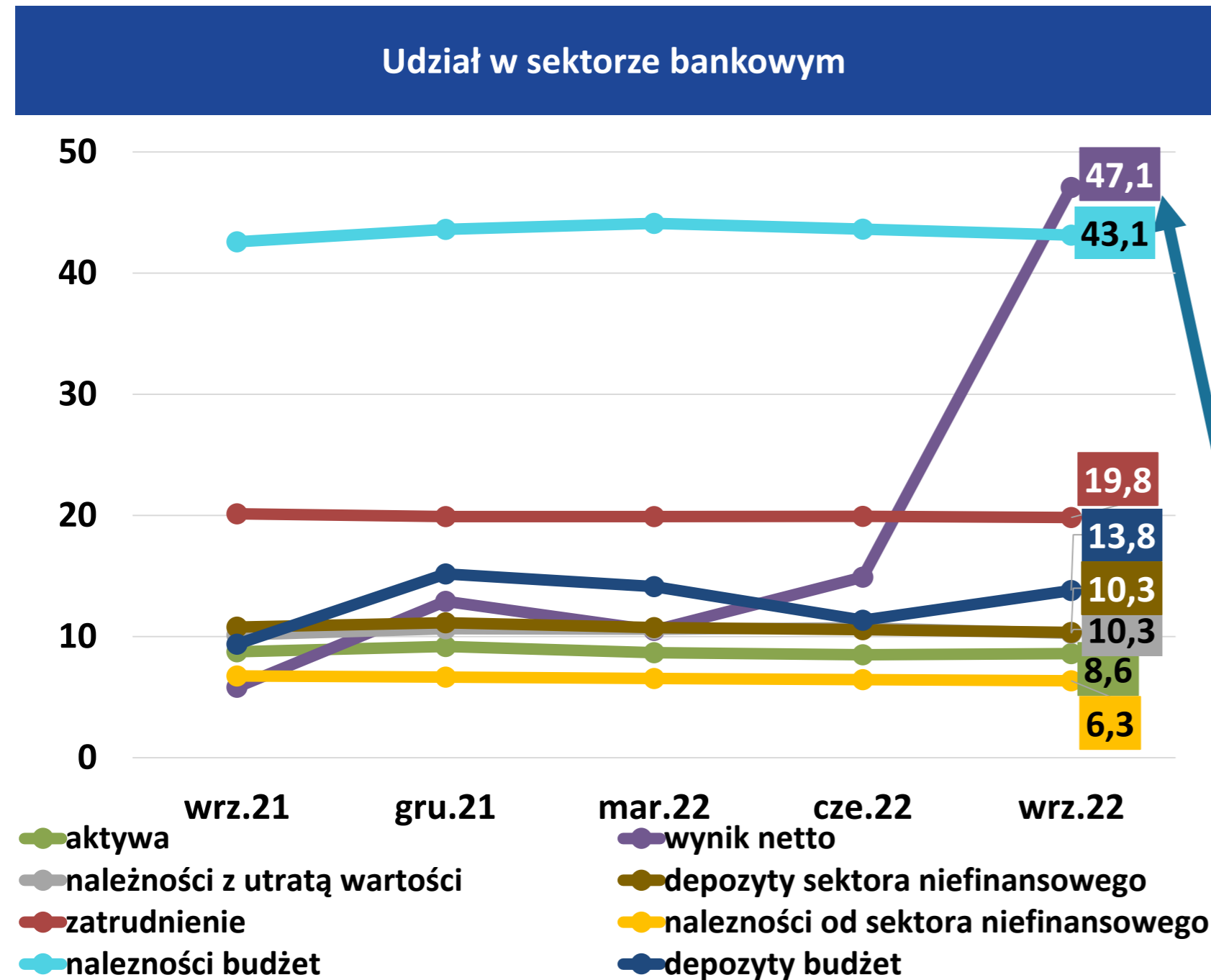
- Depozyty w obu Systemach Ochrony wzrosły w stosunku do września 2021 r. o 4,6% do 190 074 mln zł w sektorze bankowym o 6,8%.

Fundusz pomocowy

- Oba Systemy Ochrony na Funduszach Pomocowych zgromadziły kwotę 1 143 mln zł, z czego składki wyniosły 481 mln (42,1%), a wkłady 629 mln (55,0%), środki dodatkowe to 33 mln (2,9%).
- Część pochodząca z wkładów spółdzielczych, nie może być swobodnie wykorzystana do udzielenia pomocy bezzwrotnej. Pomoc bezzwrotna powoduje konieczność aktualizacji wartości wniesionych wkładów przez poszczególne banki o wartość udzielonej pomocy z tych środków, co powoduje po stronie banków dodatkowe koszty.
- Systemy ochrony, mając na uwadze potencjalne ryzyko występujące w otoczeniu makroekonomicznym zostały zobowiązane przez KNF do dopłaty w formie składek środków na fundusz pomocowy. Środki te zostały uzupełnione z końcem 2022 r.

Sektor spółdzielczy na tle sektora bankowego

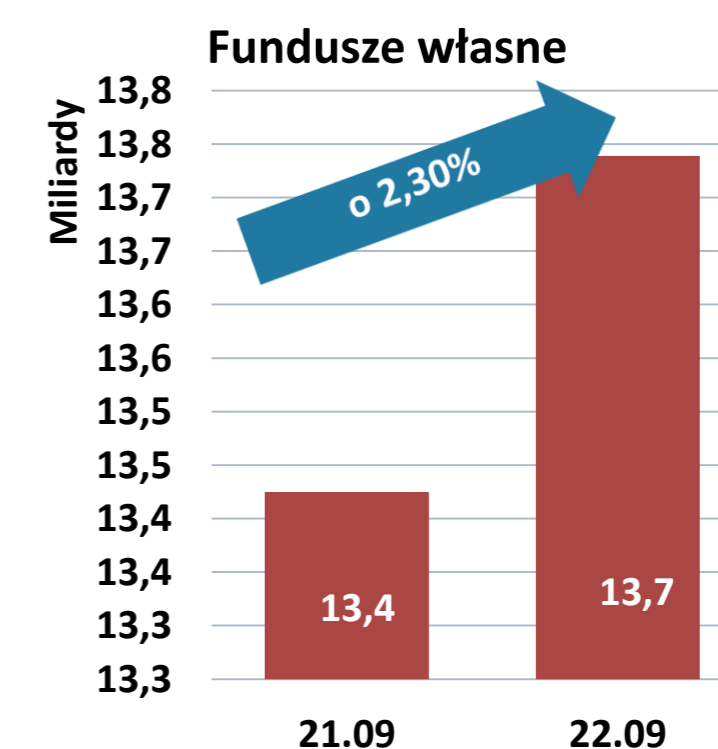
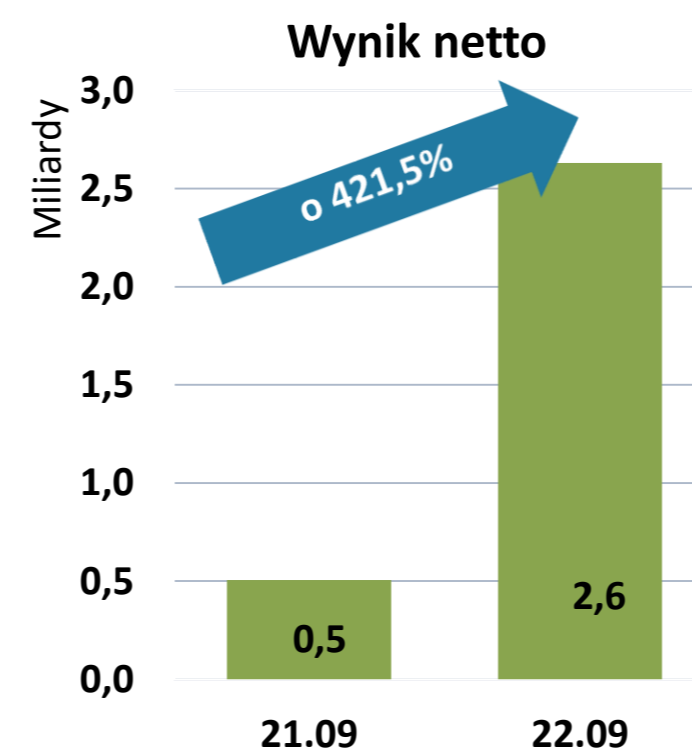
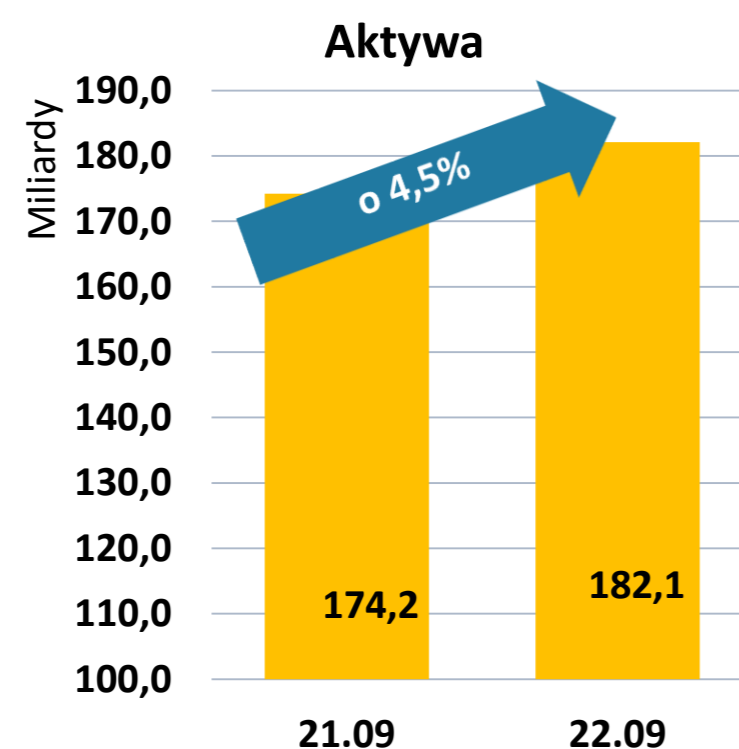
- Zmiana udziału sektora spółdzielczego w wyniku netto we wrześniu 2022 r. spowodowana była znacznym spadkiem wyniku netto w bankach komercyjnych, spowodowanym utworzeniem rezerw na ryzyko prawne związane z kredytami frankowymi oraz wakacjami kredytowymi.

Banki Spółdzielcze

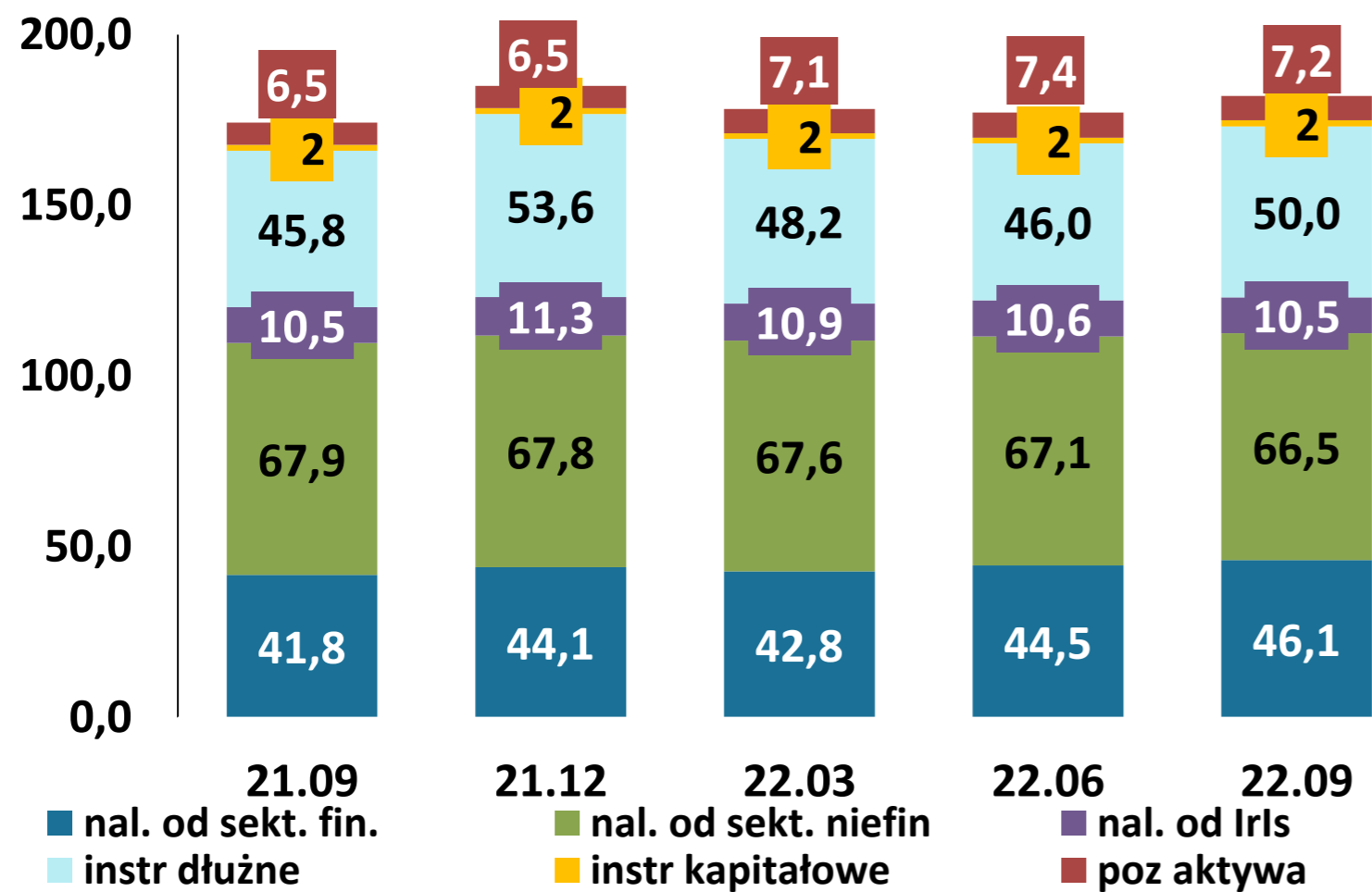
Banki Spółdzielcze - zmiany podstawowych wielkości

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	TCR (%)	Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinansowy (%)
21.09	0,4	4,9	74,5	6,4	24,6	76,7	18,8	18,3	8,3	48,4	57,8
22.09	1,9	21,7	41,1	6,8	130,1	96,7	19,6	19,1	8,2	58,6	57,8

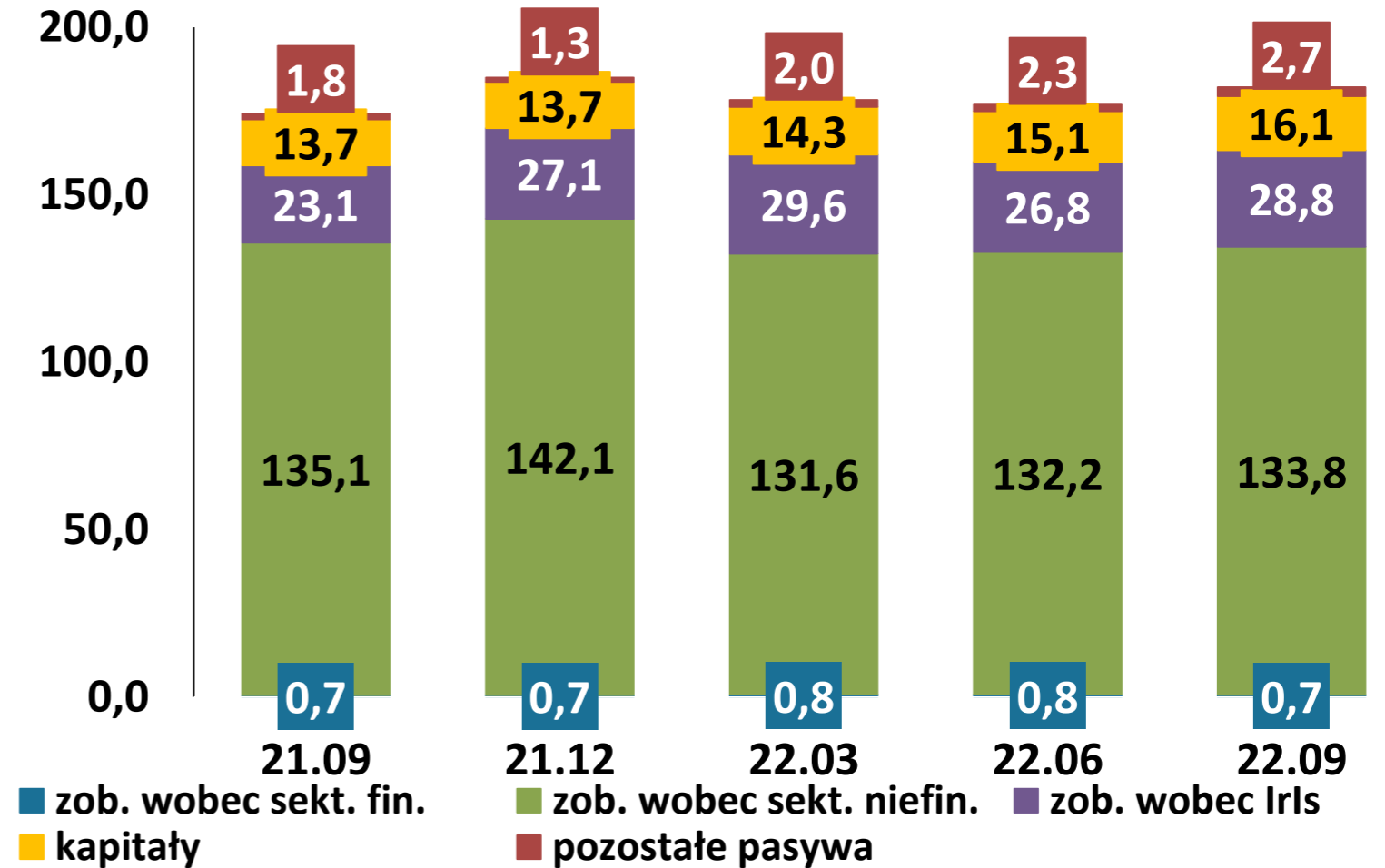

Banki Spółdzielcze - bilans

Aktywa – wartość w mld zł

Pasywa wartość w mld zł

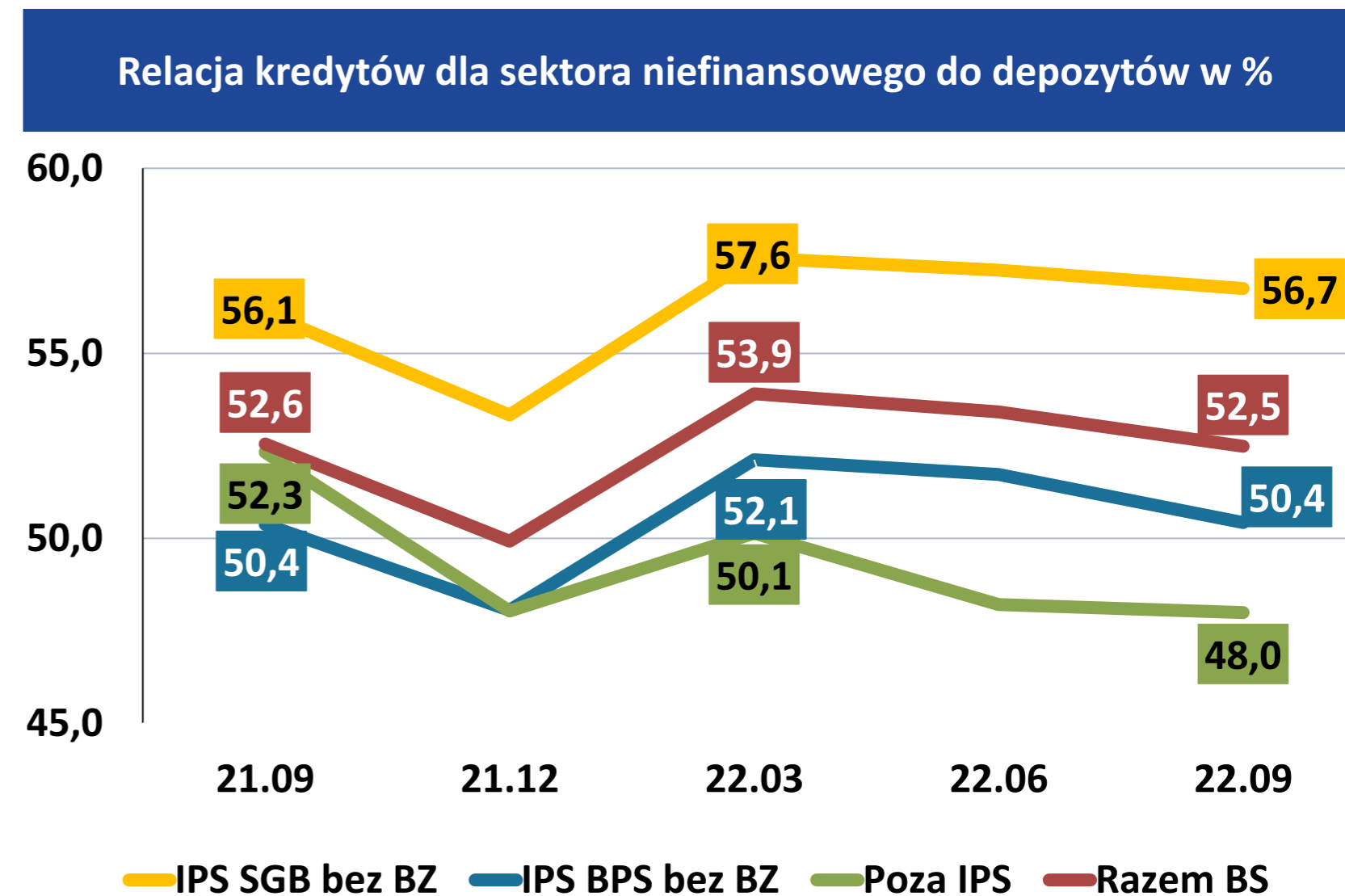
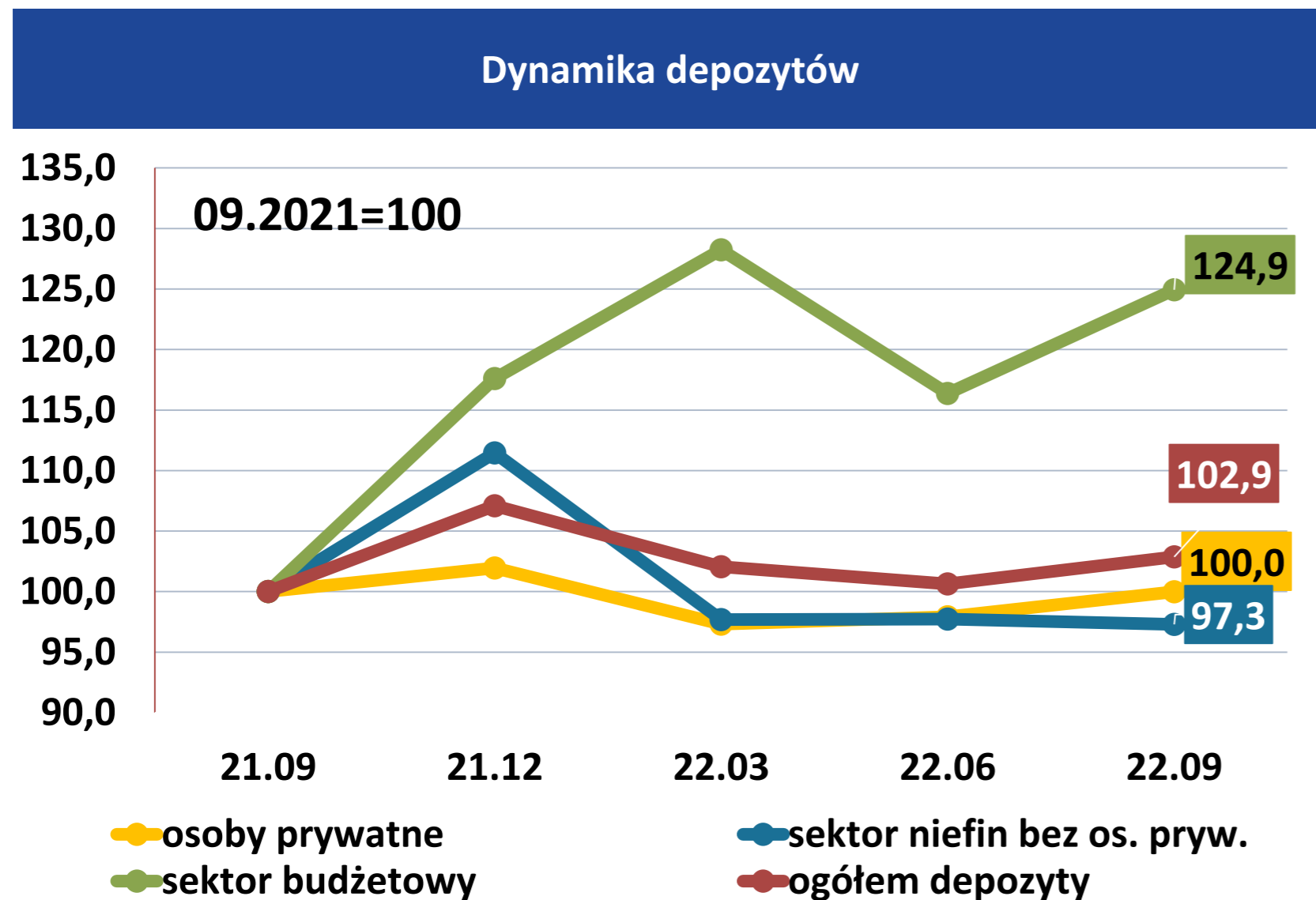
- Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w stosunku do września 2021 r., o 4,5% (o 7,9 mld zł), do 182,1 mld
- Suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 7,2%, czyli o 183,8 mld zł.

Banki Spółdzielcze - bilans

- **Podstawowymi zmianami po stronie pasywów w bankach spółdzielczych były:**
 - ✓ spadek zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 1,2 mld zł;
 - ✓ wzrost zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych o 5,7 mld zł;
 - ✓ wzrost kapitałów bilansowych o 2,4 mld zł.

- **Spośród zmian w aktywach banków spółdzielczych wskazać należy:**
 - ✓ wzrost instrumentów dłużnych o 4,2 mld zł;
 - ✓ spadek należności od sektora niefinansowego o 1,4 mld zł;
 - ✓ wzrost należności od sektora finansowego o 4,2 mld zł.
 - ✓ wzrost pozostałych aktywów o 0,7 mld zł.

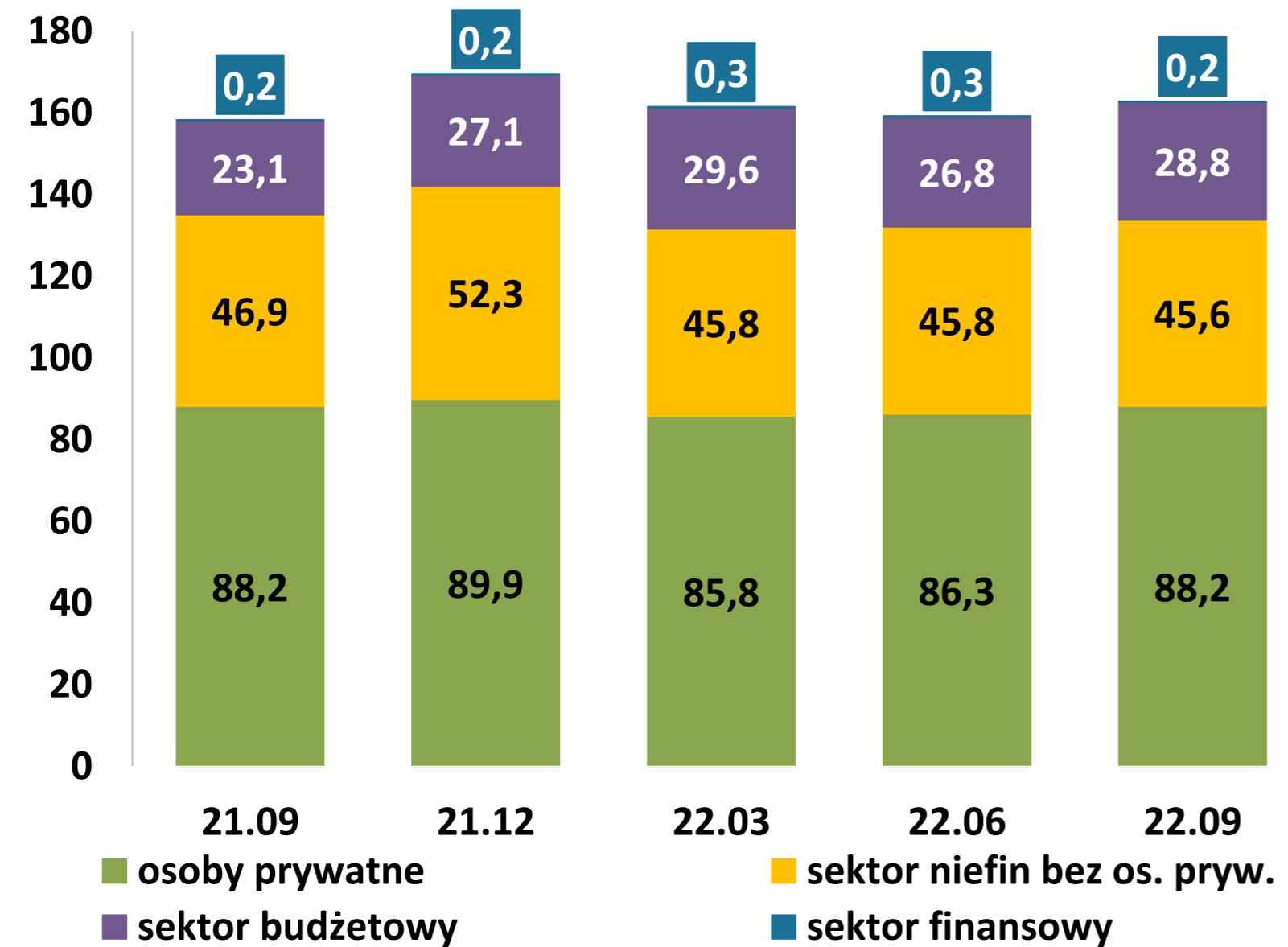
Banki Spółdzielcze - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

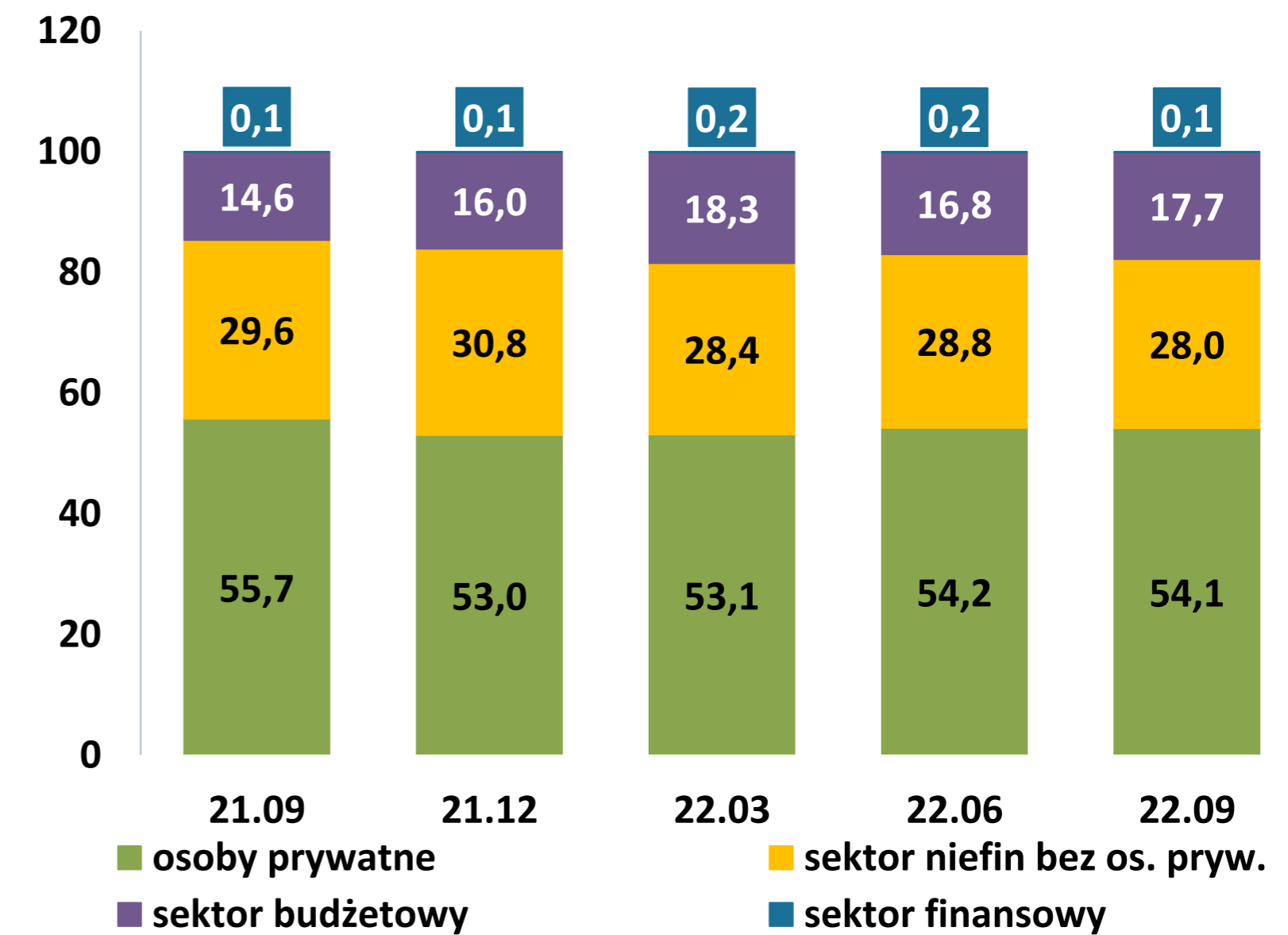
- Depozyty wzrosły w stosunku do września 2021 r. o 2,9% (w sektorze bankowym o 6,8%), do 162,8 mld zł.
- W stosunku do września 2021 r. depozyty bieżące obniżyły się o 2,0% - do 111,1 mld zł, zaś terminowe wzrosły o 15,7% - do 51,3 mld zł.
- Występuje duża nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami dla tego sektora.

Banki Spółdzielcze - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Depozyty – wartość w mld zł

Depozyty – struktura w %

Banki Spółdzielcze – adekwatność kapitałowa

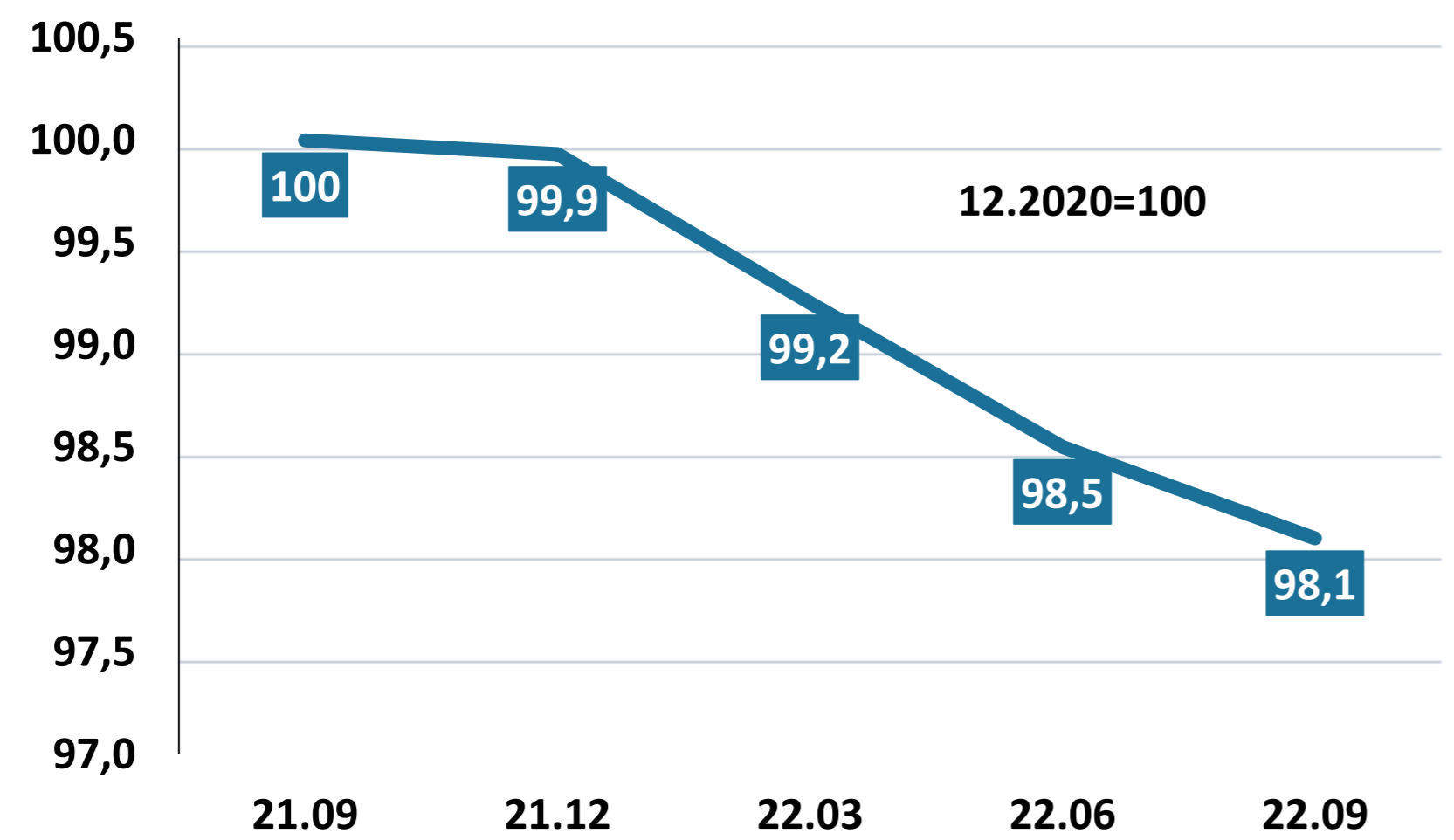
- **Fundusze własne banków spółdzielczych** w stosunku do września 2021 r. wzrosły o 2,3% do 13,7 mld zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych we wrześniu 2021 r. wynosił 18,8% a we wrześniu 2022r. 19,6%, natomiast współczynnik Tier I odpowiednio 18,3% i 19,1%.
- Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały we wrześniu 2022 r. 210 banki wobec 196 we wrześniu 2021 r.
- Wszystkie banki spółdzielcze spełniały minimalne normy kapitałowe.

Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika kapitałowego

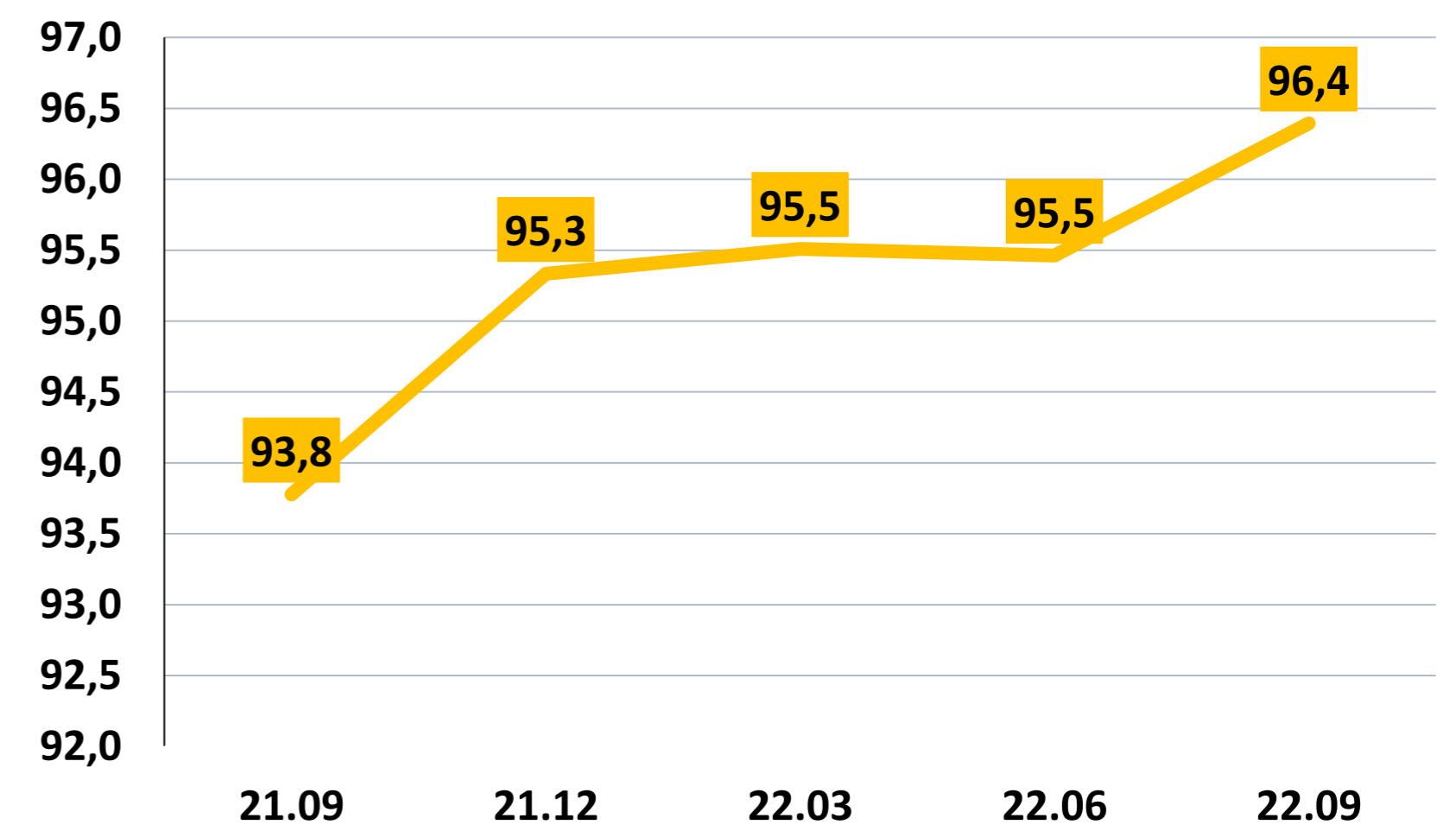
Norma:	Liczba banków 21.09	Liczba banków 22.09
• 8% TCR wg CRR		
• 10,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi od 19 marca 2020 r.		
• 13,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi do 18 marca 2020 r.		
TCR <8%	1	0
8% ≤ TCR < 10,5%	1	0
10,5% ≤ TCR < 13,5%	14	5
TCR ≥ 13,5%	501	493
Razem	517	498

Banki Spółdzielcze - udziałowcy i fundusz udziałowy

Dynamika liczby udziałowców ogółem

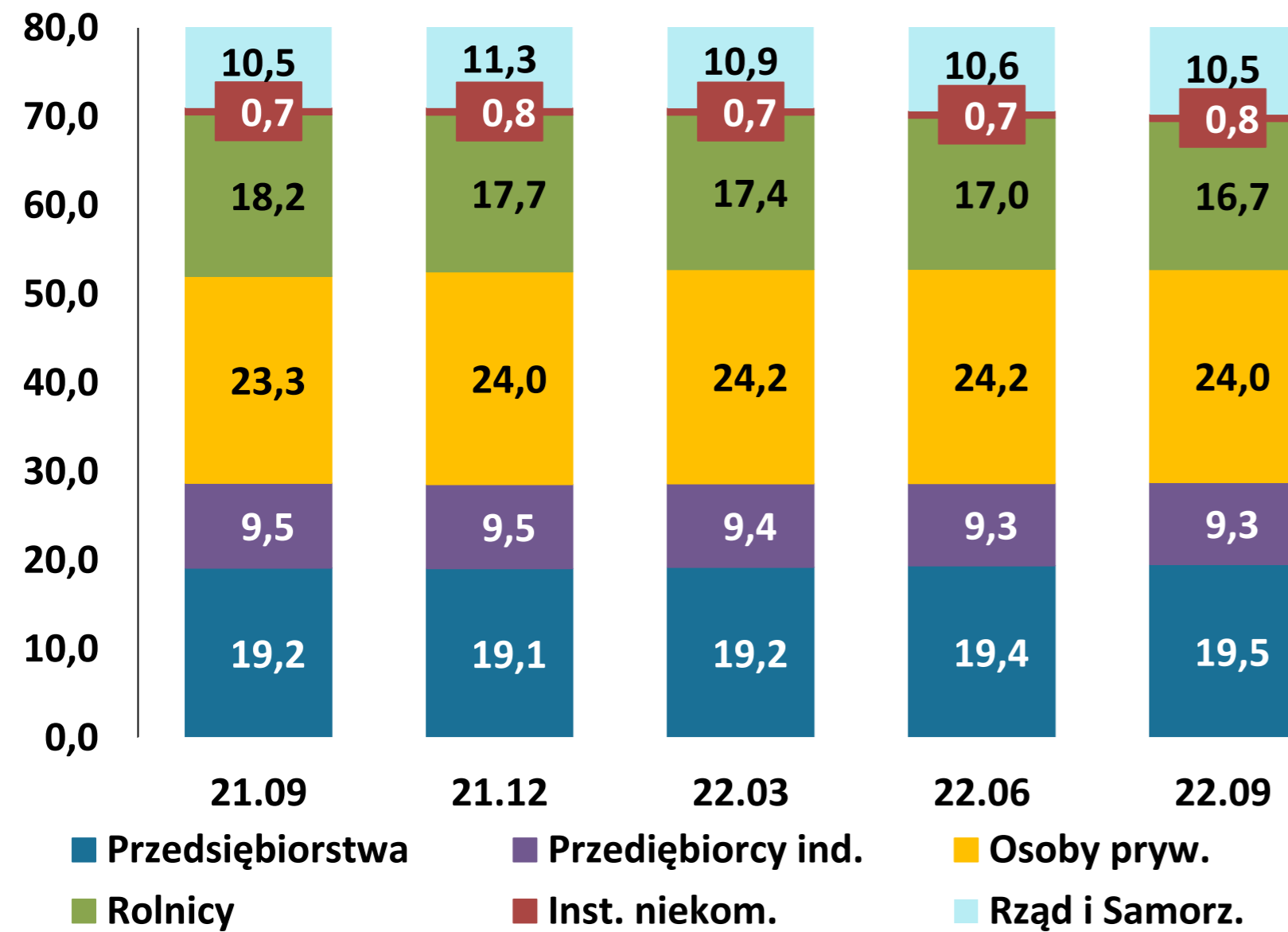
Relacja funduszu udziałowego opłaconego i zaliczonego do funduszy własnych w relacji do całego funduszu udziałowego opłaconego (%)

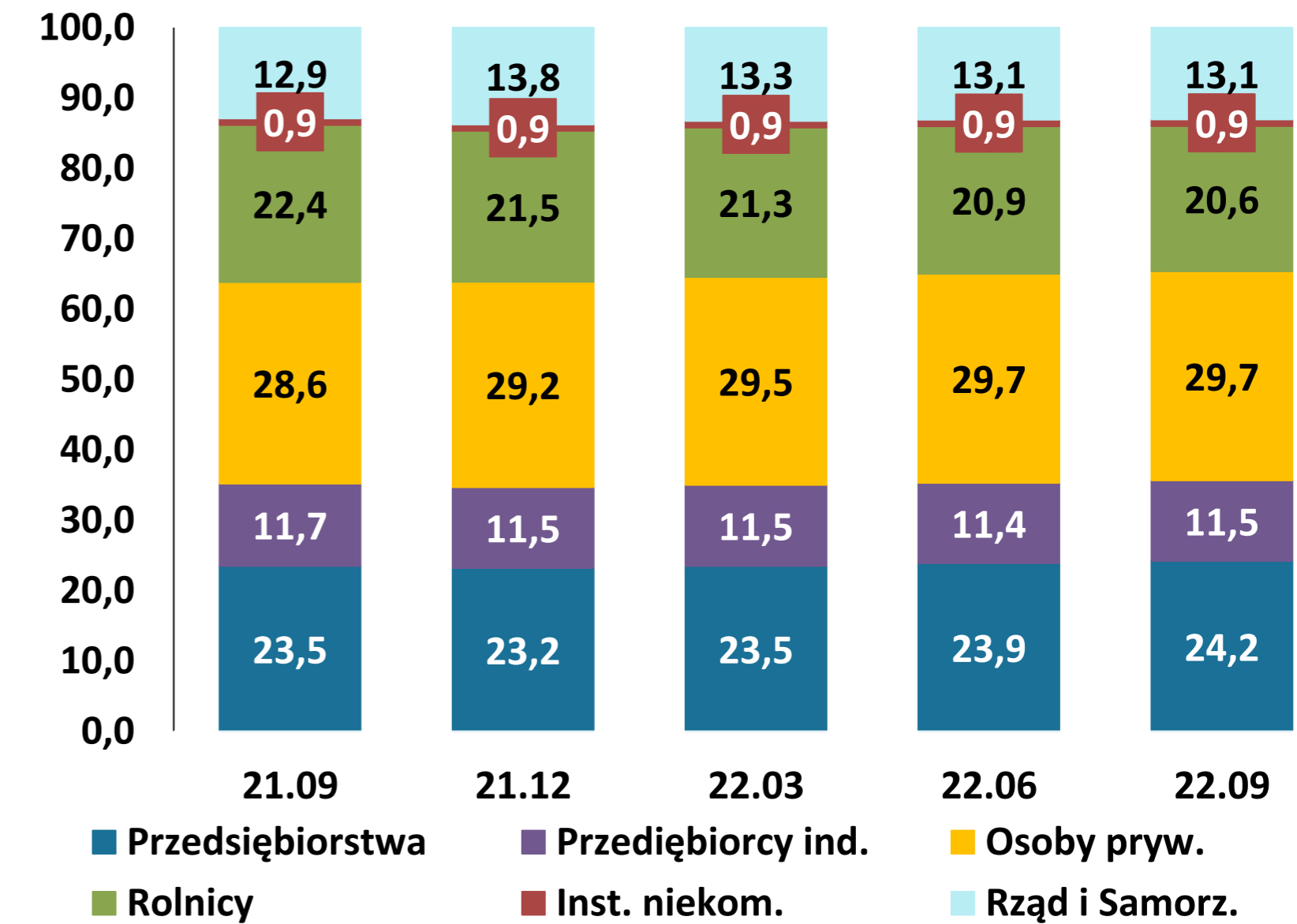
- Fundusz udziałowy bilansowy (tj. opłacony) banków spółdzielczych wyniósł na koniec września 2022 r. 470,0 mln zł,
- Natomiast zaliczony do funduszy CET1 453,0 mln zł, tj. 96,4% funduszu bilansowego.
- Obserwuje się stały spadek liczby udziałowców banków spółdzielczych (obecnie 891 tys.)

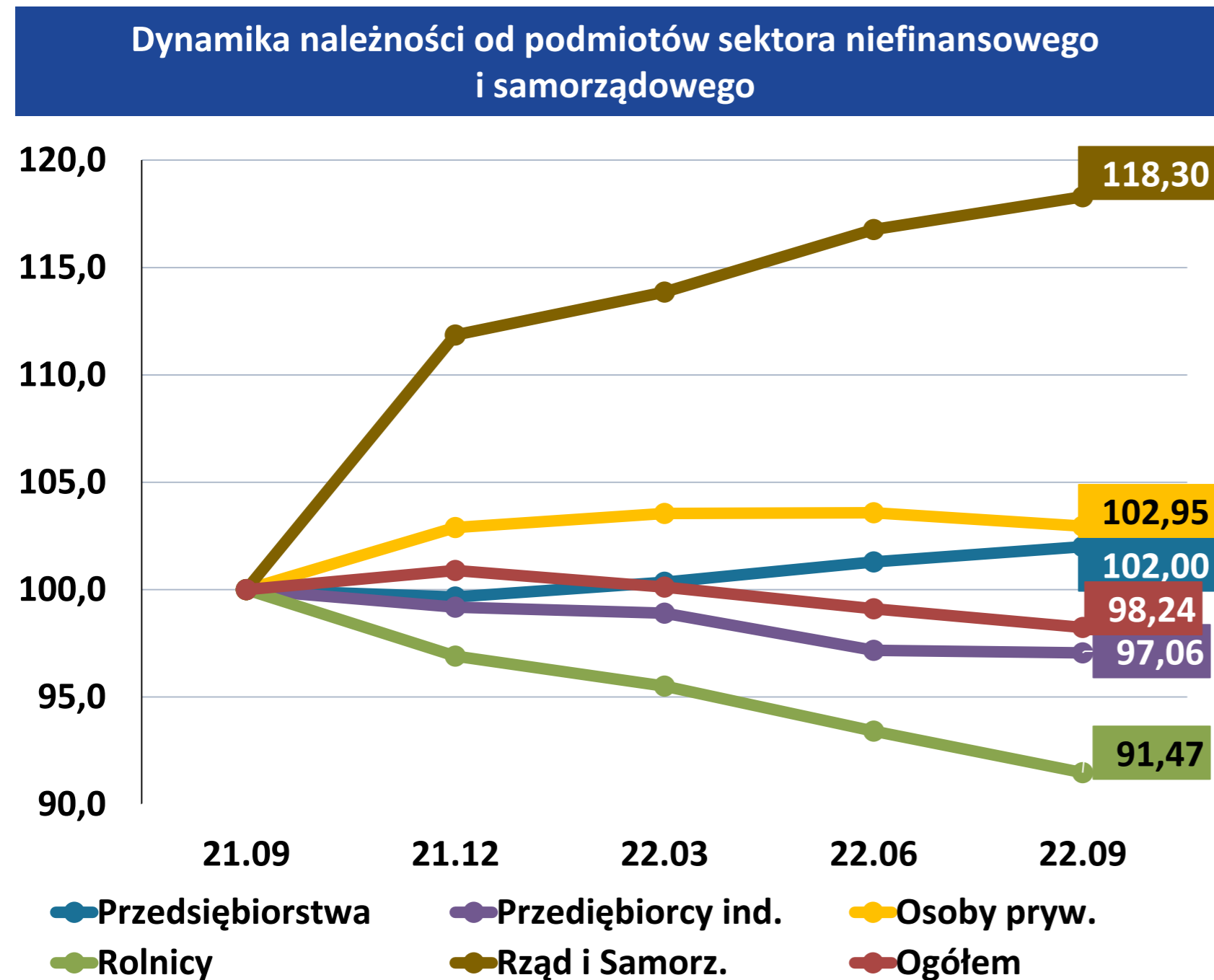
Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

Portfel – wartość w mld zł

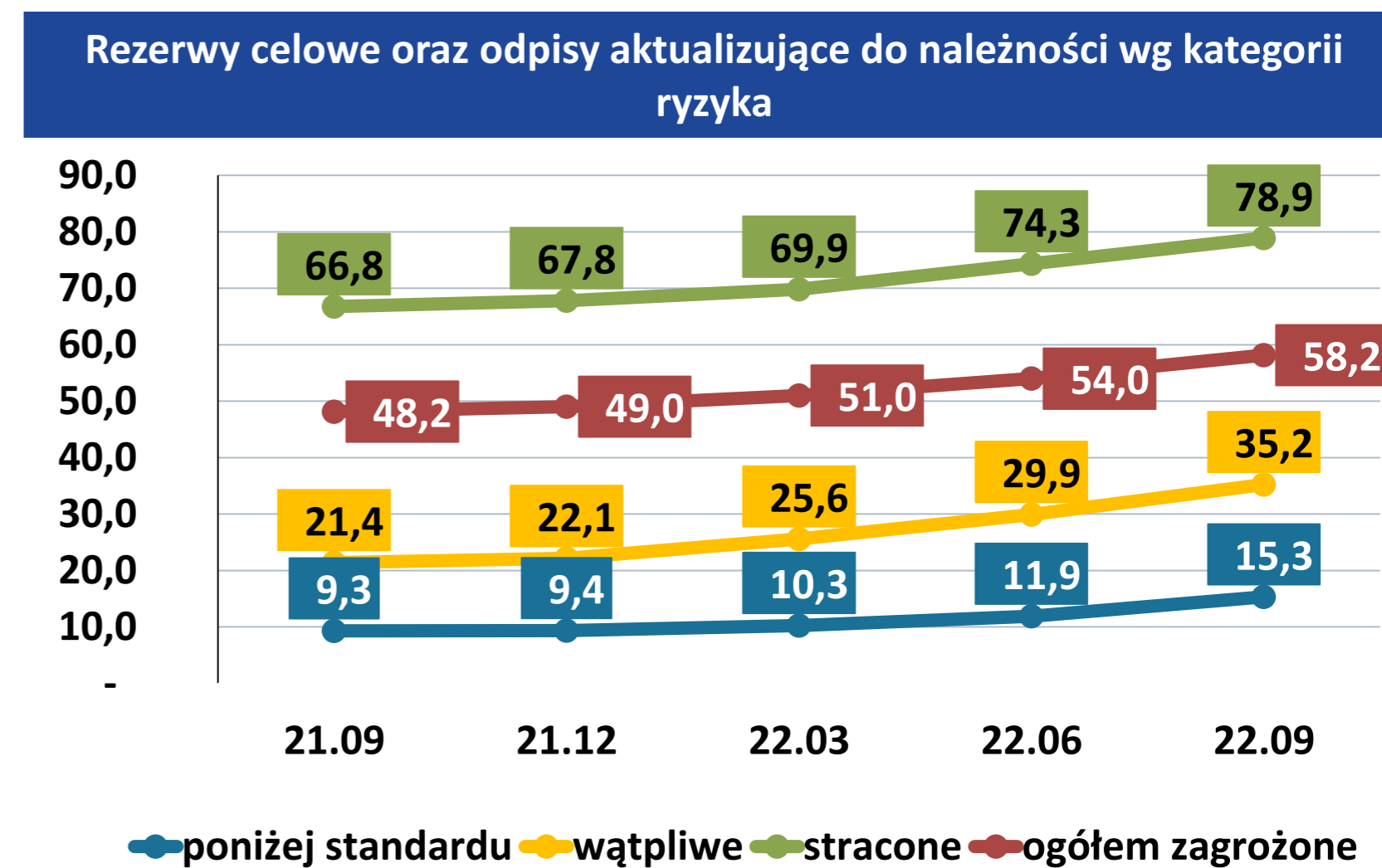
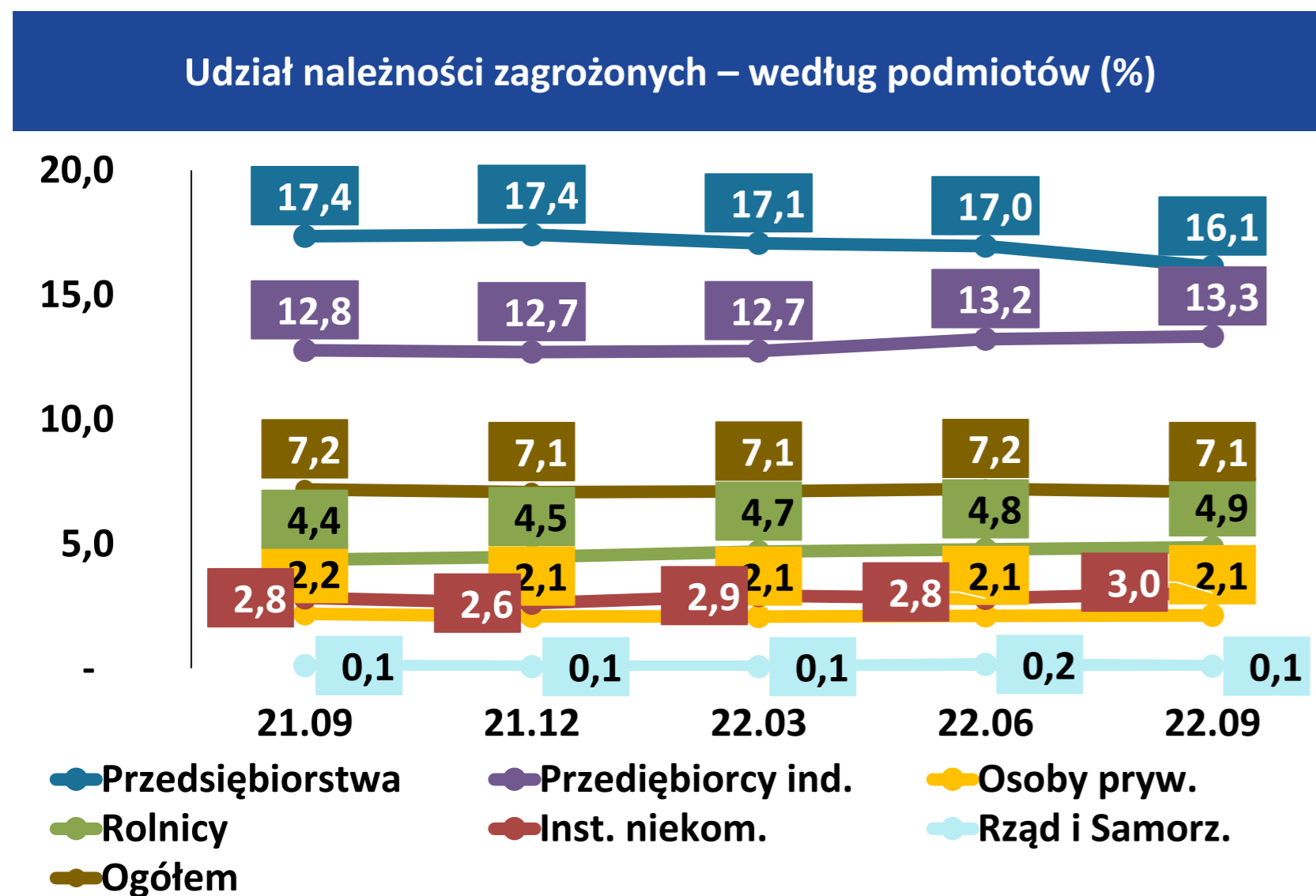
Portfel – struktura w %

- Największą dynamikę należności zaobserwować można w stosunku do sektora samorządowego.
- W ostatnim kwartale wystąpił także wzrost należności w stosunku do osób prywatnych i przedsiębiorstw.
- Warto zwrócić uwagę na znaczący spadek należności wobec rolników.

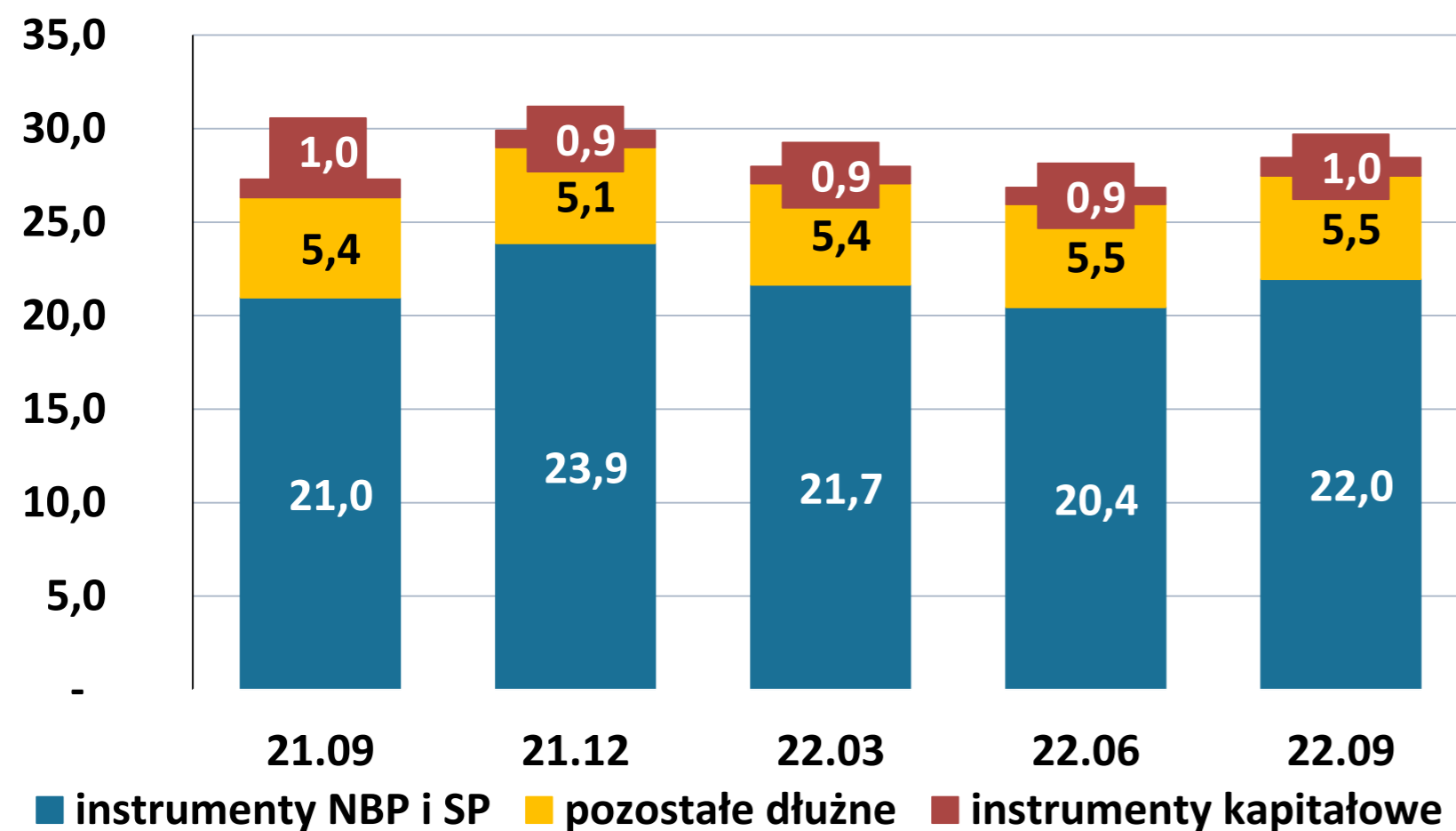
Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

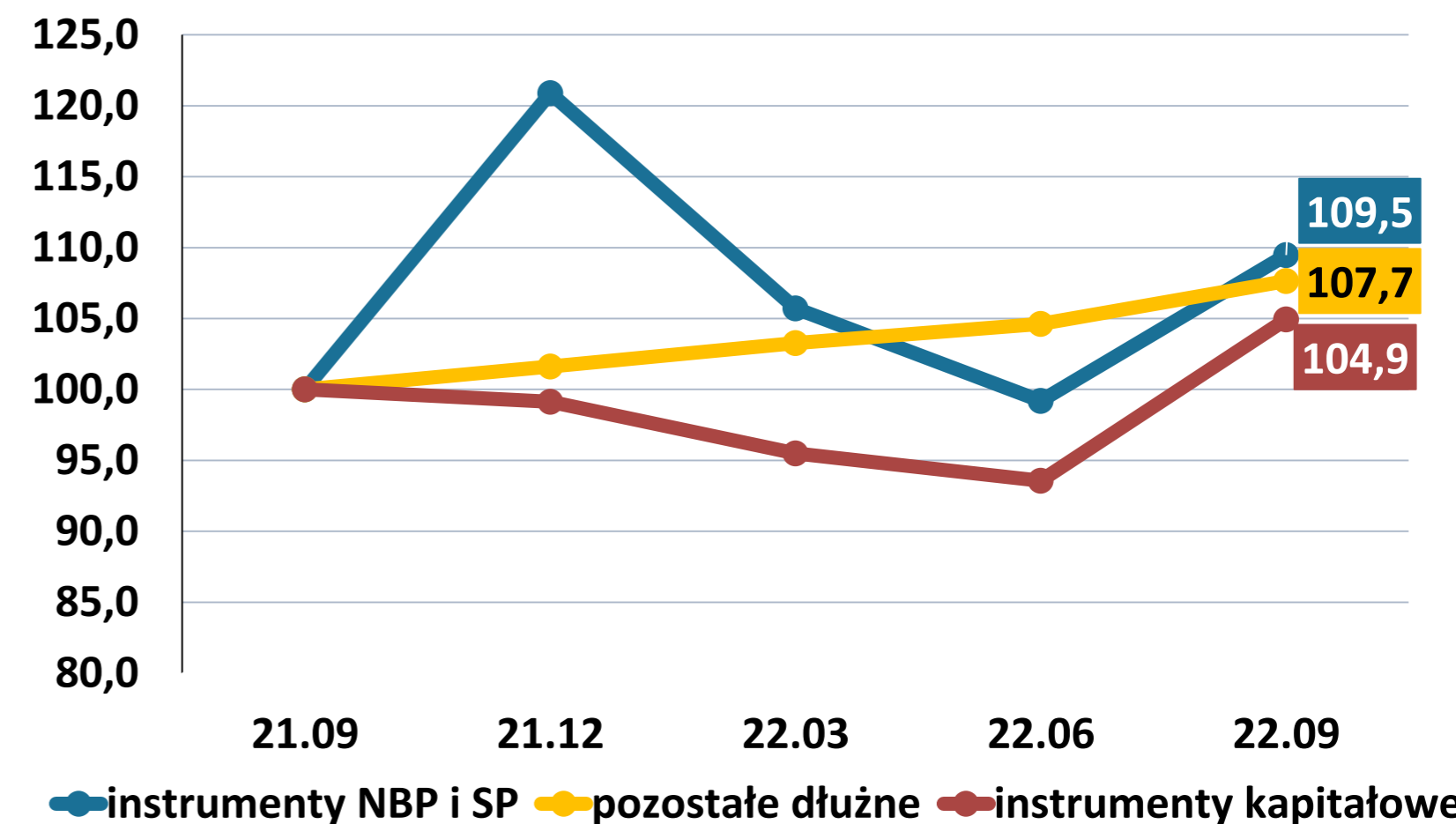
- Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do września 2021 r. poprawiła się o 0,1 p.p. i wyniosła 7,1%.
- Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego zmniejszył się również o 0,1 p.p. i wyniósł 8,2%.
- Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować dobrą jakość kredytów mieszkaniowych.

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

Instrumenty dłużne i kapitałowe - udział w aktywach w %

Instrumenty dłużne i kapitałowe - dynamika

- Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności.
- Banki spółdzielcze w IPS BPS posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki spółdzielcze w IPS SGB.
- Banki spółdzielcze w IPS SGB zabezpieczają swoją płynność głównie lokatami w banku zrzeszającym. W tym kontekście trzeba zwrócić uwagę na silny spadek depozytów banków w bankach zrzeszających: zostały one częściowo zastąpione instrumentami dłużnymi.

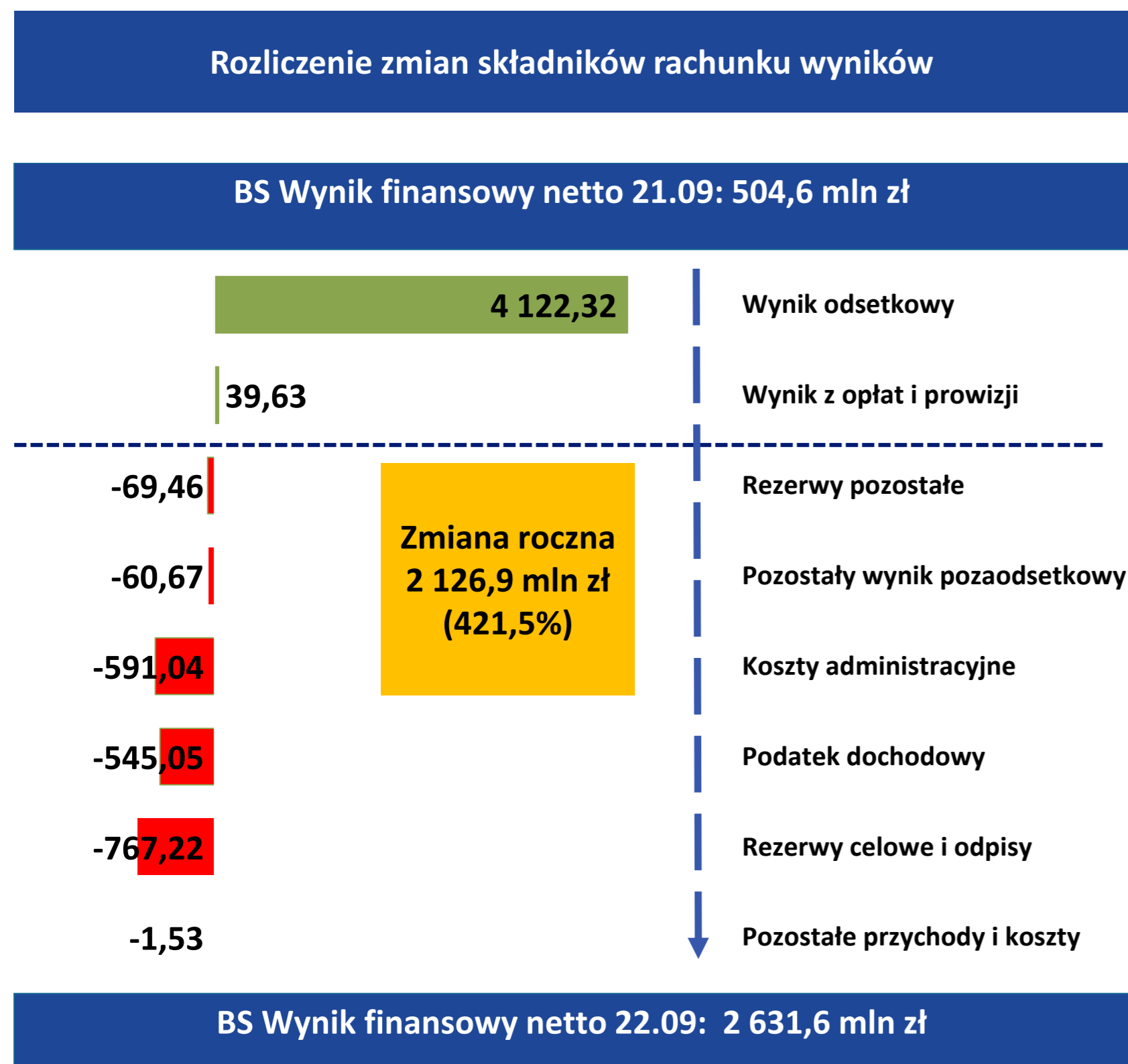
Banki Spółdzielcze - sytuacja płynnościowa – normy LCR

- Od 1 października 2015 r. obowiązuje Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie CRR w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych. Rozporządzenie delegowane wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie 100% od dnia 01.01.2018 r.
- Bank, który nie spełnia wymogów w zakresie LCR, zobowiązany jest powiadomić o tym właściwe organy i przedstawić tym organom plan szybkiego przywrócenia zgodności z normą, a także codziennie – na koniec każdego dnia roboczego – przekazywać informacje na temat poziomu wskaźnika i jego składowych.
- Norma LCR została określona w rozporządzeniu CRR i wprowadzona do polskiego prawa art. 94 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.
- Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. **Banki w IPS na koniec września 2022 r. spełniały normę LCR lub korzystały ze wskaźnika zagregowanego dla całego IPS (z wyjątkiem jednego banku, który od 1 października 2022 połączył się z innym bankiem).**
- **Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały indywidualną normę płynności określoną w rozporządzeniu CRR.**

Banki Spółdzielcze - sytuacja płynnościowa – norma NSFR

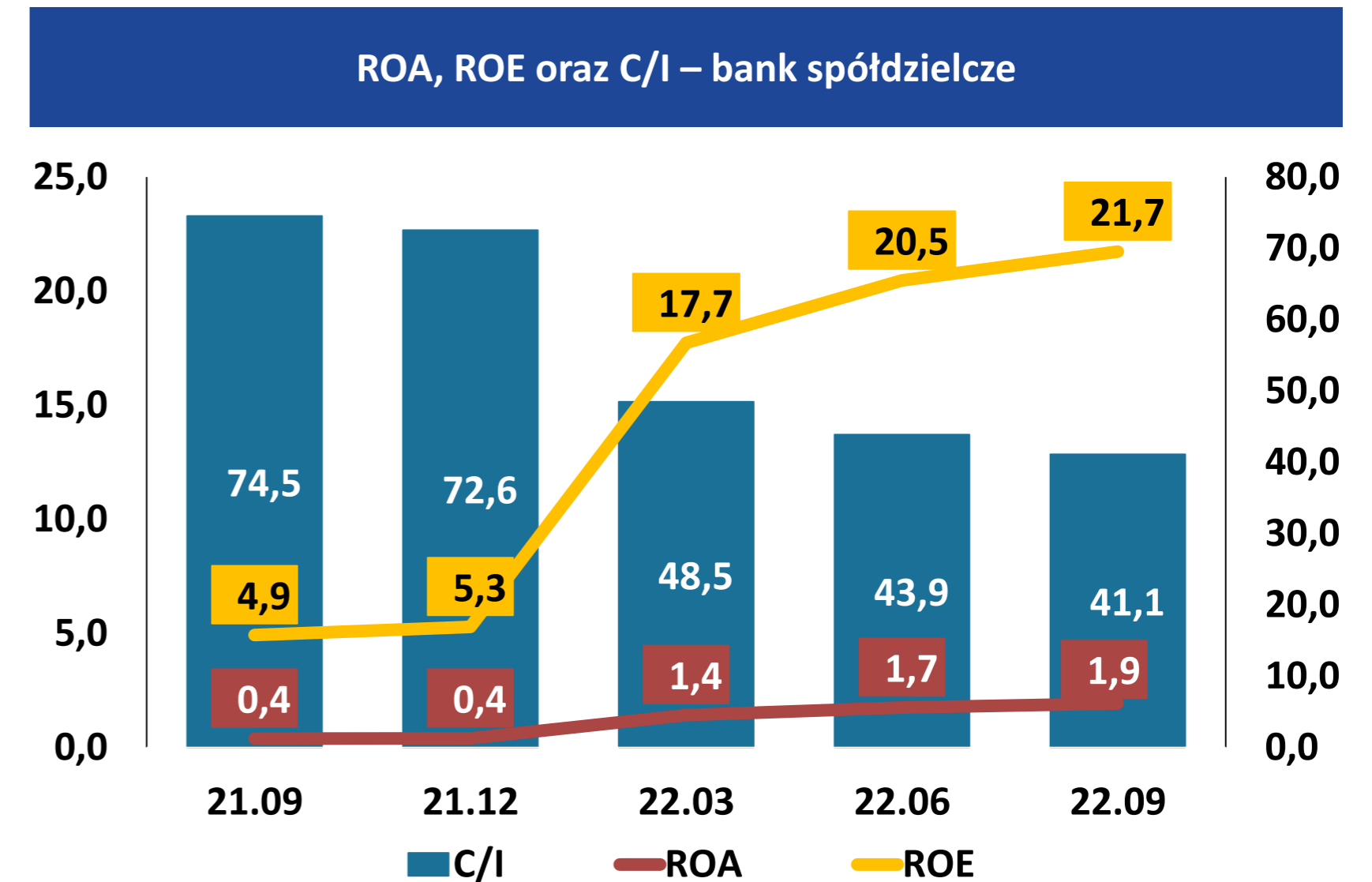
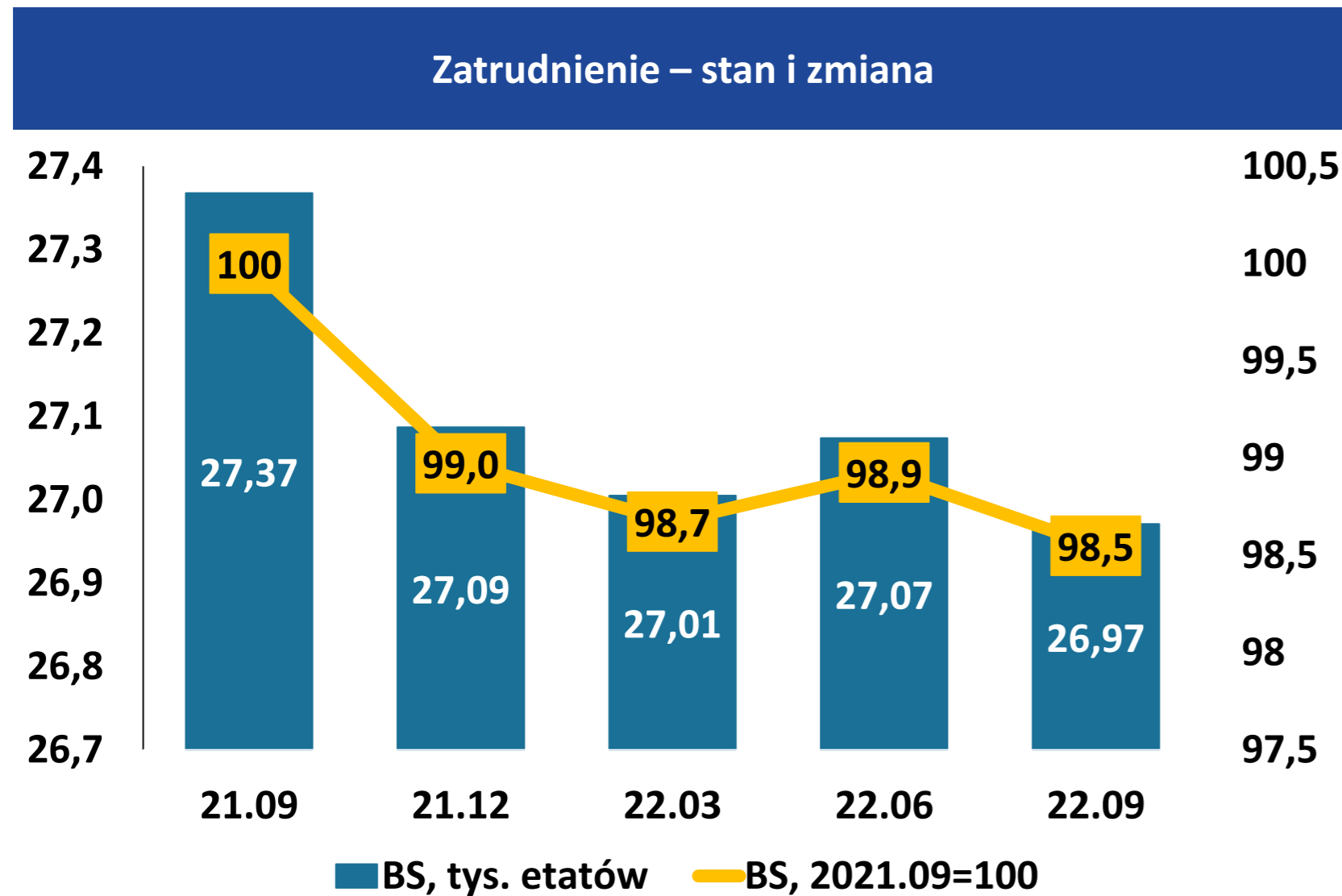
- Banki od dnia 28 czerwca 2021 r. zobowiązane są do przestrzegania wymogów w zakresie stabilnego finansowania netto (NSFR) wprowadzonych art. 413 ust. 1 i art. 428b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.
- Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. **Banki w IPS na koniec września 2022 r. spełniały normę NSFR lub korzystały ze wskaźnika zagregowanego dla całego IPS.**
- **Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały normę w zakresie stabilnego finansowania netto określoną w rozporządzeniu CRR.**

Banki Spółdzielcze – rentowność i efektywność

- Wzrost wyniku odsetkowego jest spowodowany podwyżką stóp procentowych NBP w 2022 r.
- Głównymi czynnikami wpływającymi na wzrost wyniku były zmiany:
 - ✓ Wyniku z tytułu odsetek,
 - ✓ Wyniku prowizyjnego,
- Czynnikami pomniejszającym wynik netto były zmiany:
 - ✓ Rezerw celowych i odpisów,
 - ✓ Podatku dochodowego,
 - ✓ Kosztów administracyjnych,
 - ✓ Pozostałego wyniku pozaodsetkowego,
 - ✓ Pozostałych rezerw,
 - ✓ Pozostałych przychodów i kosztów.
- Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do września 2021 r. o 421,5% (do 2 631,6 mln zł). Wszystkie banki spółdzielcze wykazały zysk.

Banki Spółdzielcze - zatrudnienie i efektywność

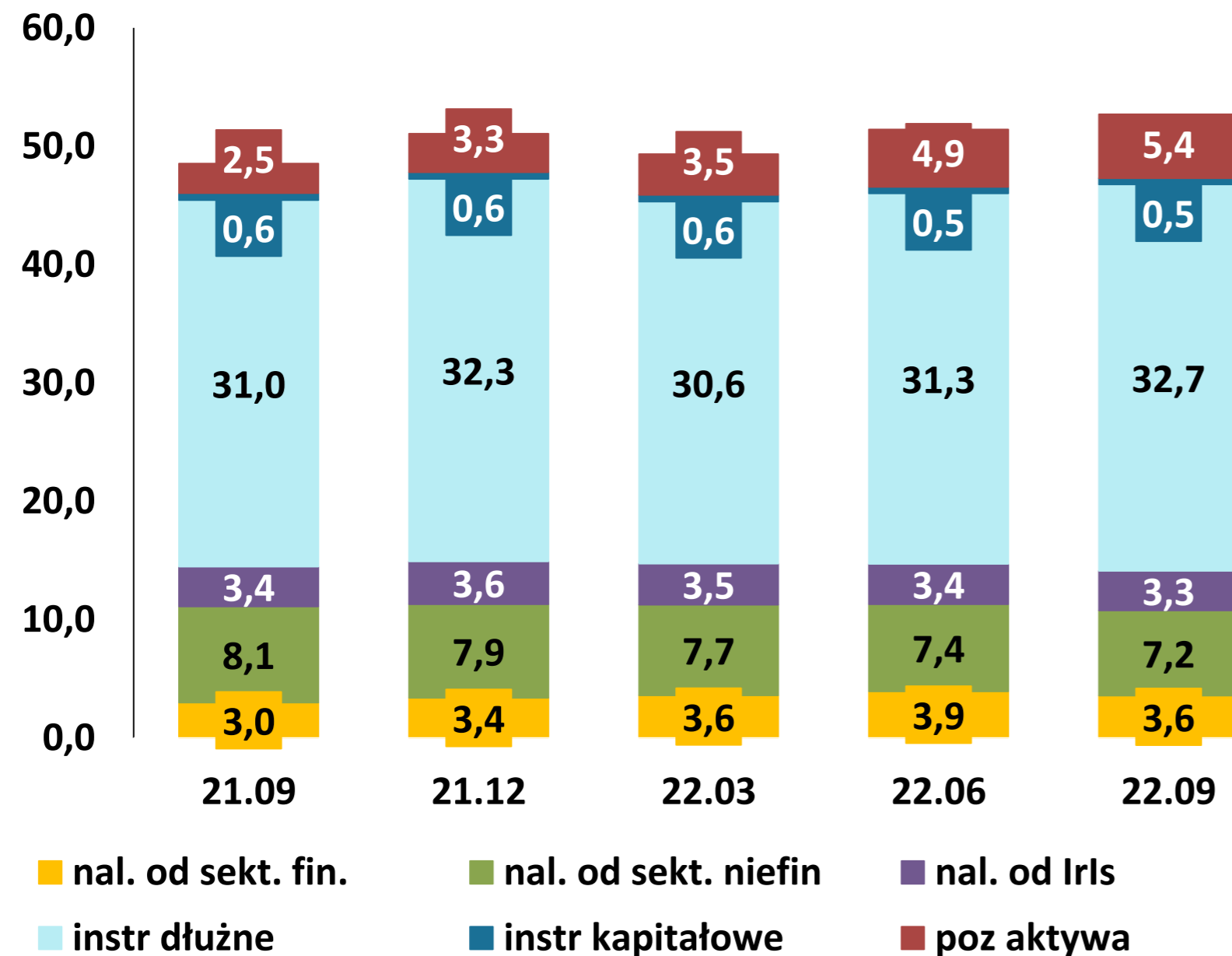
- Przeciętne zatrudnienie w bankach spółdzielczych wyniosło 54,0 etaty.
- Liczba placówek w stosunku do września 2021 r. zmniejszyła się o 10 (do 3362).

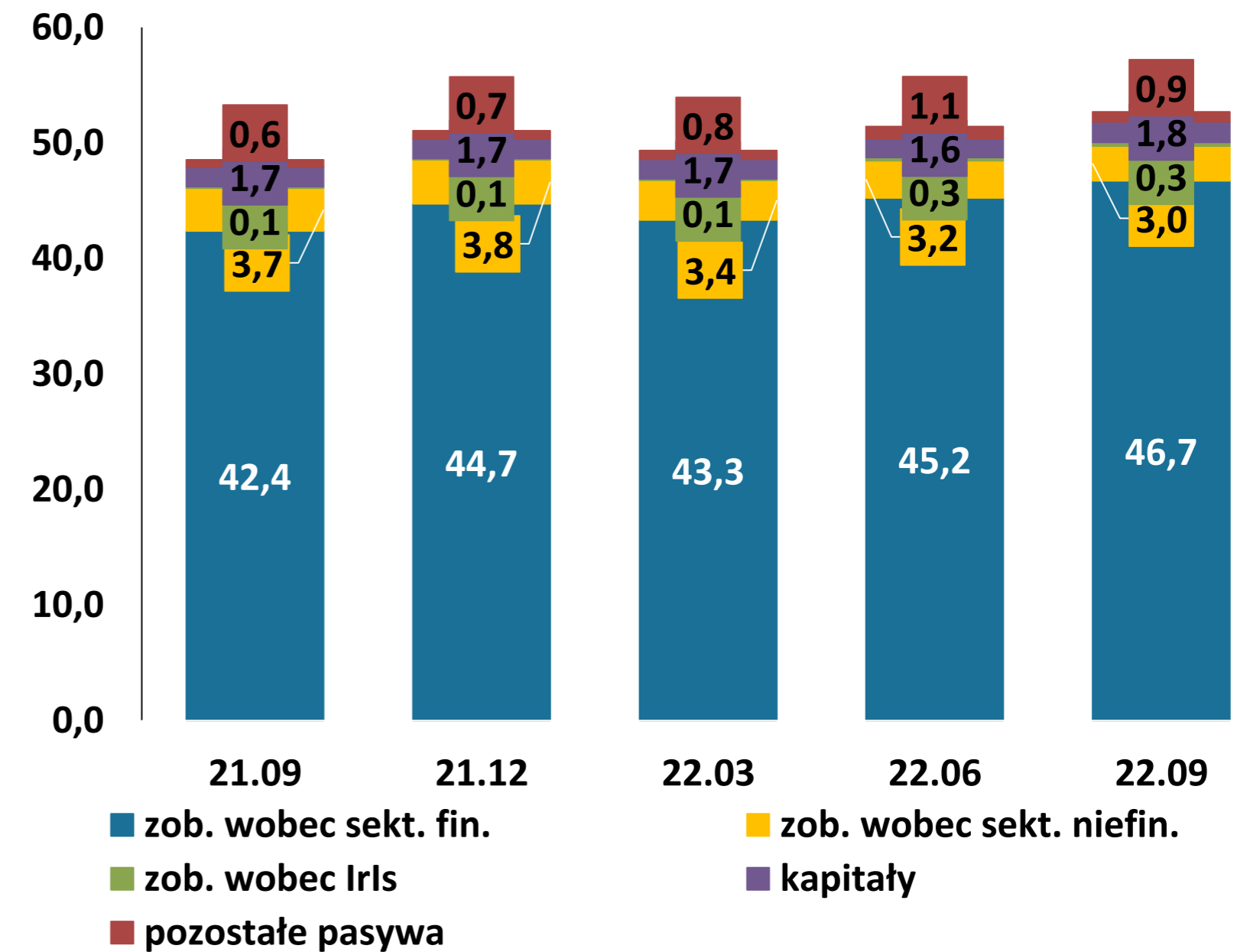
Banki zrzeszające

Banki Zrzeszające - bilans

Aktywa – wartość w mld zł

Pasywa wartość w mld zł

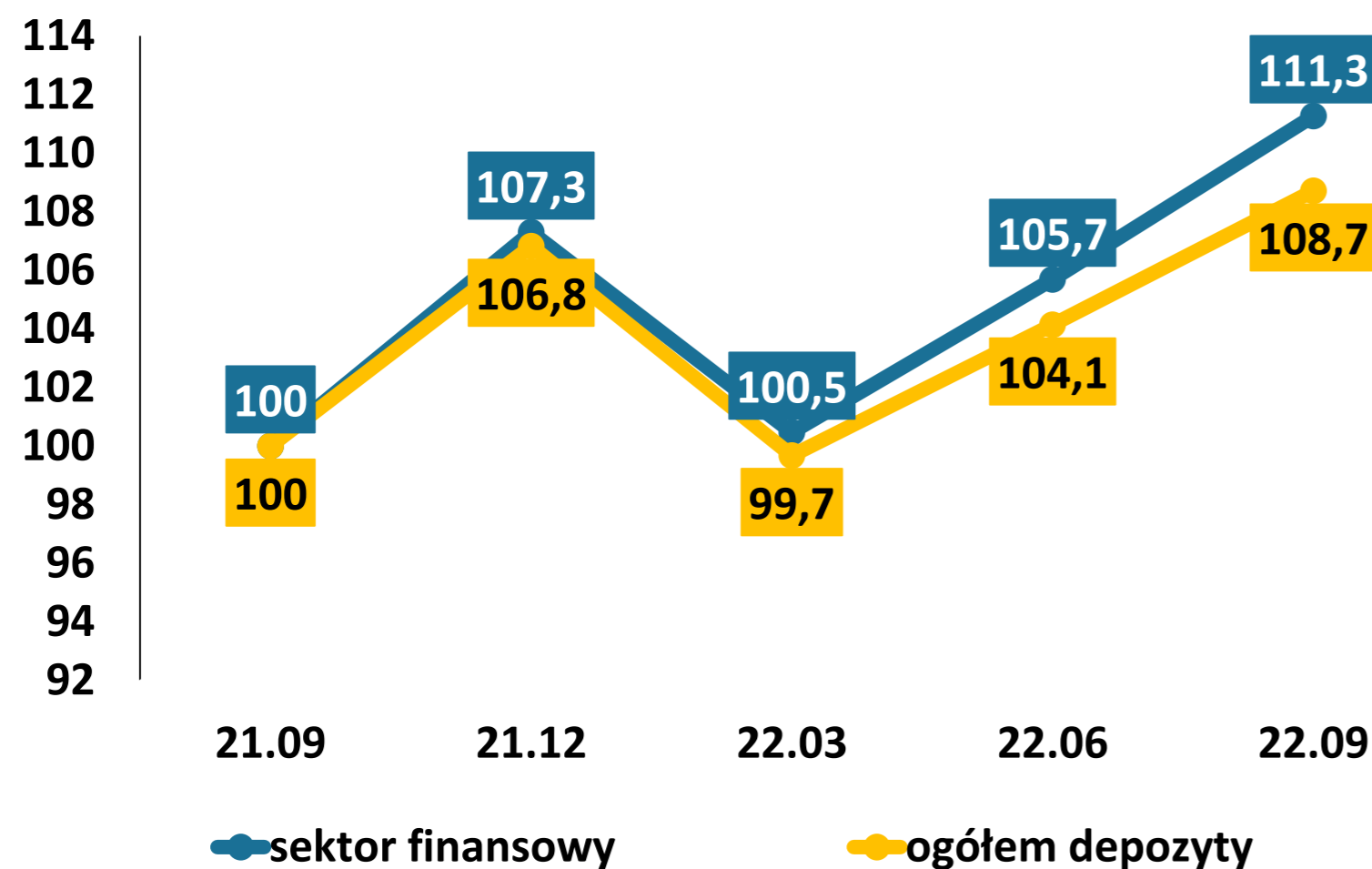

Banki Zrzeszające - bilans

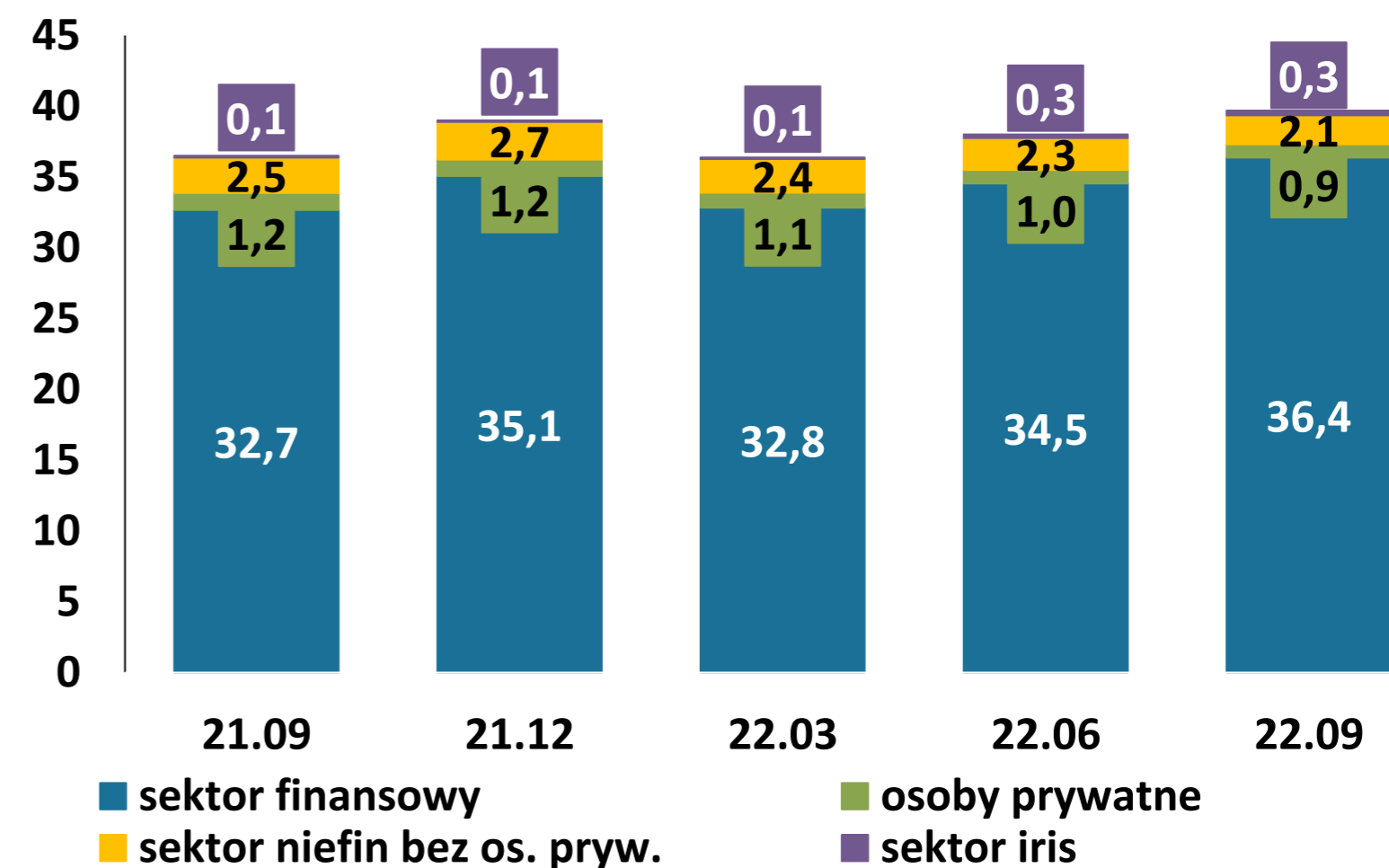
- Suma bilansowa banków zrzeszających wzrosła od września 2021 r. o 8,57% (o 4,1 mld zł, do 52,7 mld zł).
- Główne zmiany po stronie pasywów to:
 - ✓ zwiększenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 4,3 mld zł,
 - ✓ zmniejszenie zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,7 mld zł,
 - ✓ zwiększenie zobowiązań wobec sektora rządowego i samorządowego o 0,2 mld zł oraz
 - ✓ zwiększenie kapitałów bilansowych o 0,1 mld zł.
- Spośród zmian w aktywach banków zrzeszających wskazać należy:
 - ✓ zwiększenie należności od sektora finansowego o 0,6 mld zł;
 - ✓ zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 0,9 mld zł;
 - ✓ zwiększenie instrumentów dłużnych o 1,7 mld zł.

Banki Zrzeszające - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Dynamika depozytów

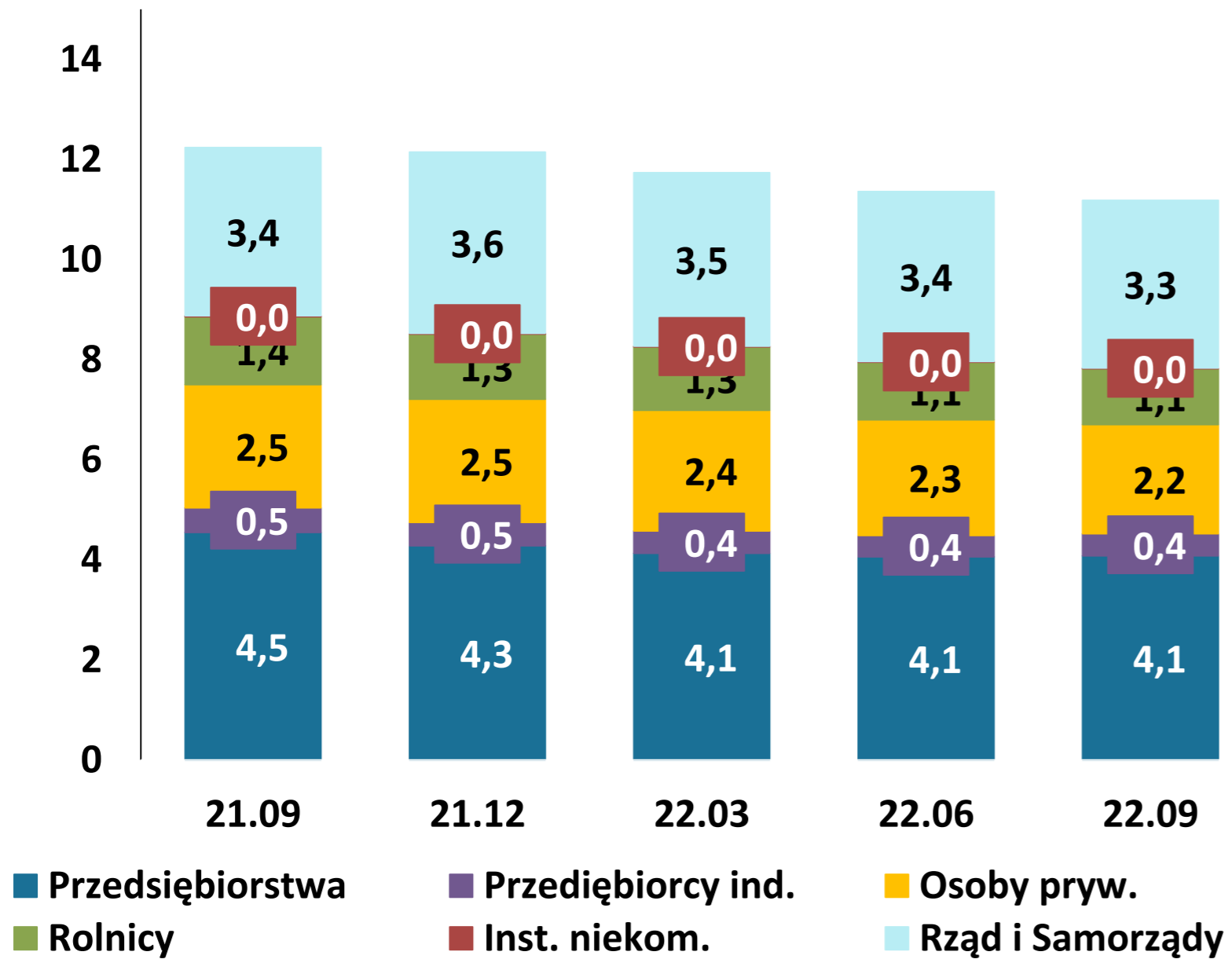
Depozyty w mld zł

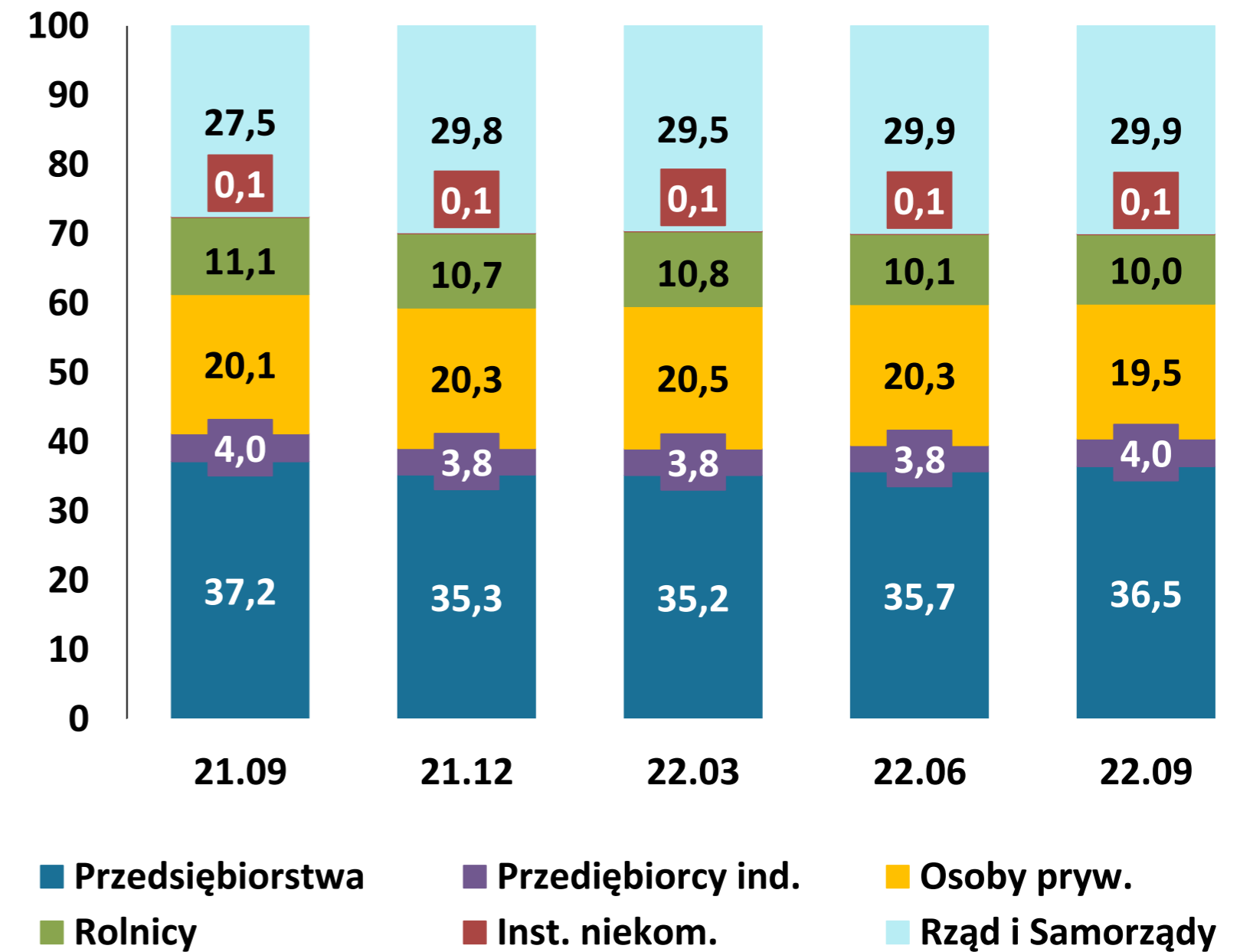
- Depozyty w bankach zrzeszających zwiększyły się w stosunku do września 2021 r. o 8,7% (tj. o 3,2 mld zł, do 39,7 mld zł).
- Są one silnie skorelowane z depozytami składanymi przez zrzeszone banki spółdzielcze.

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

Portfel – wartość w mld zł

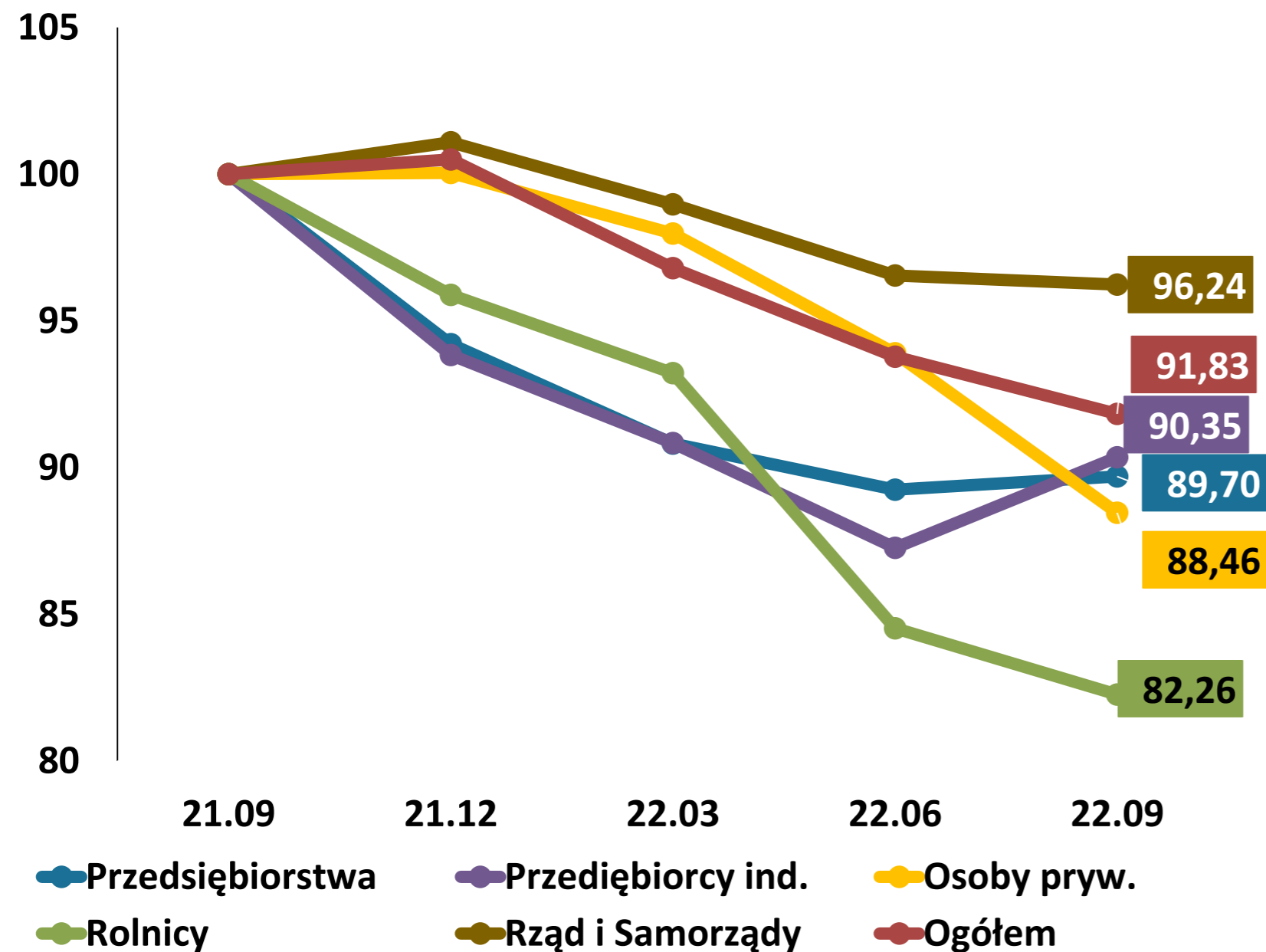

Portfel – struktura w %

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

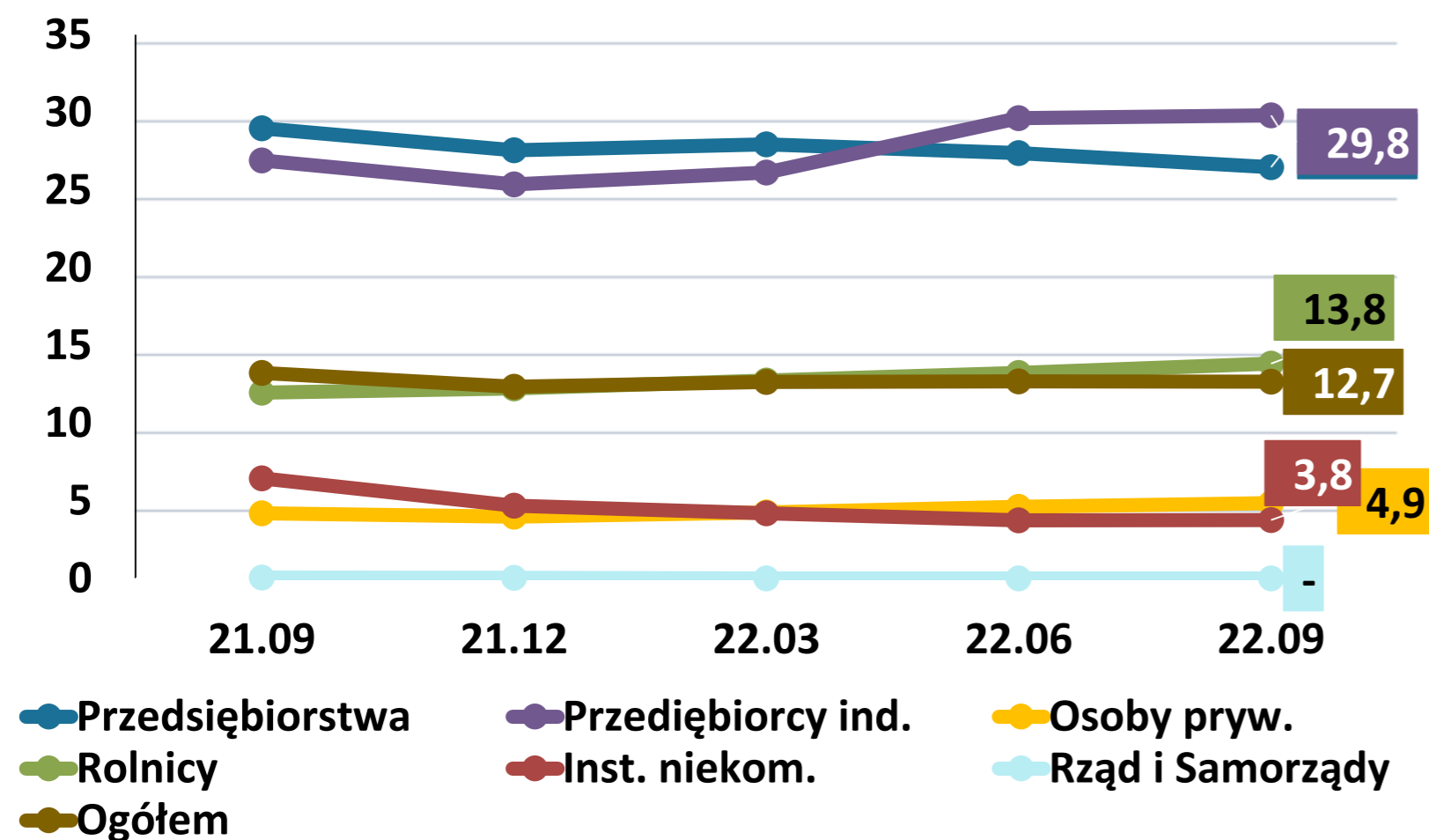
Dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego

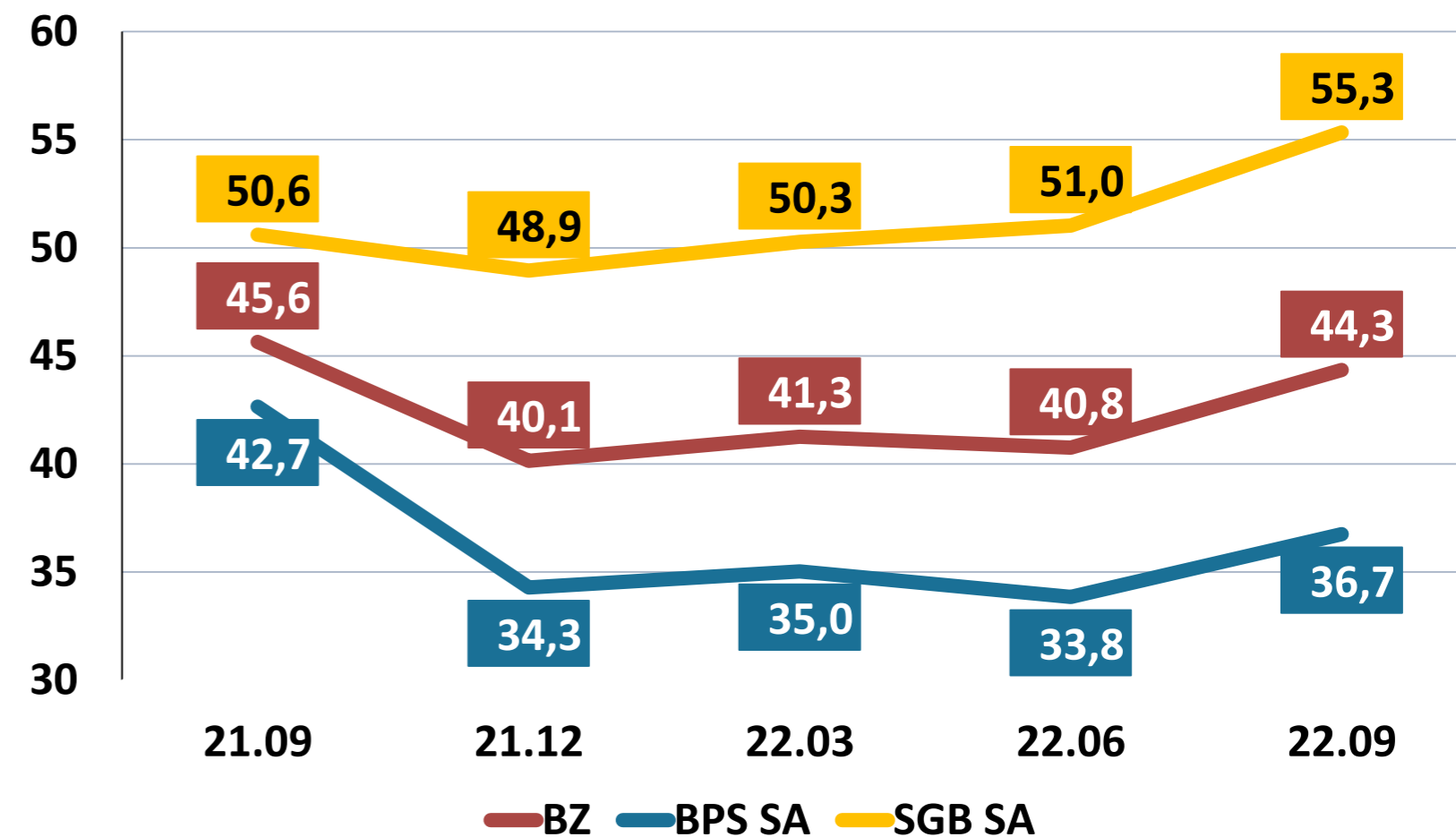
Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zmniejszyły się w stosunku do września 2021 r. o 8,2% i wyniosły 11,2 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 11,7%, do 7,8 mld zł. Najsilniejsze spadki dotyczyły należności od rolników, osób prywatnych.

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

Udział należności zagrożonych – według podmiotów (%)

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące do należności zagrożonych (%)

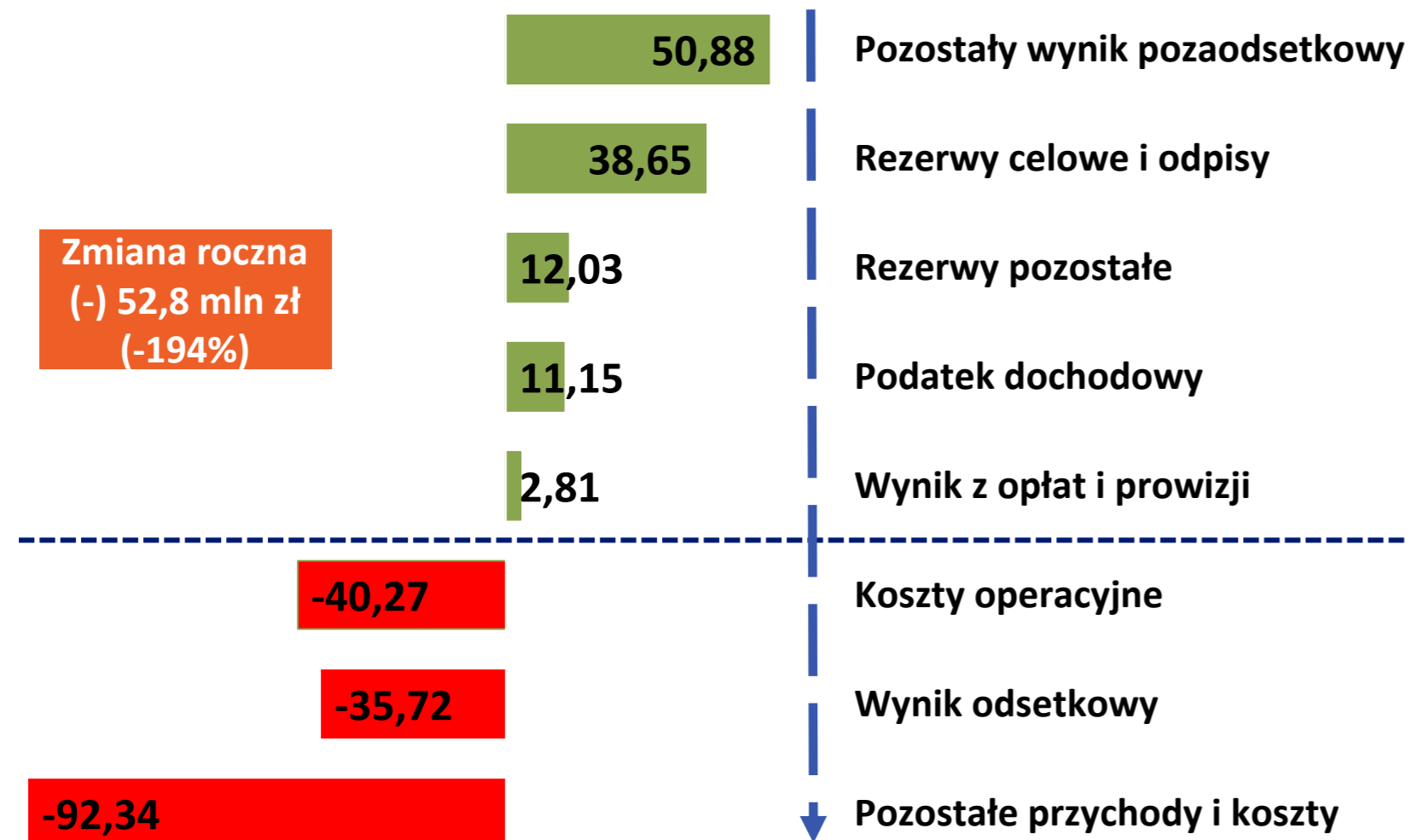

- Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów zmieniła się w niewielkim stopniu w porównaniu do września 2021 r. (poprawa wskaźnika o 0,6 p.p.).
- Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego obniżył się, głównie ze względu na spisanie części portfela w pozabilans i w konsekwencji spadku wartości utworzonych rezerw i odpisów.

Banki Zrzeszające - rentowność i efektywność

Rozliczenie zmian składników rachunku wyników

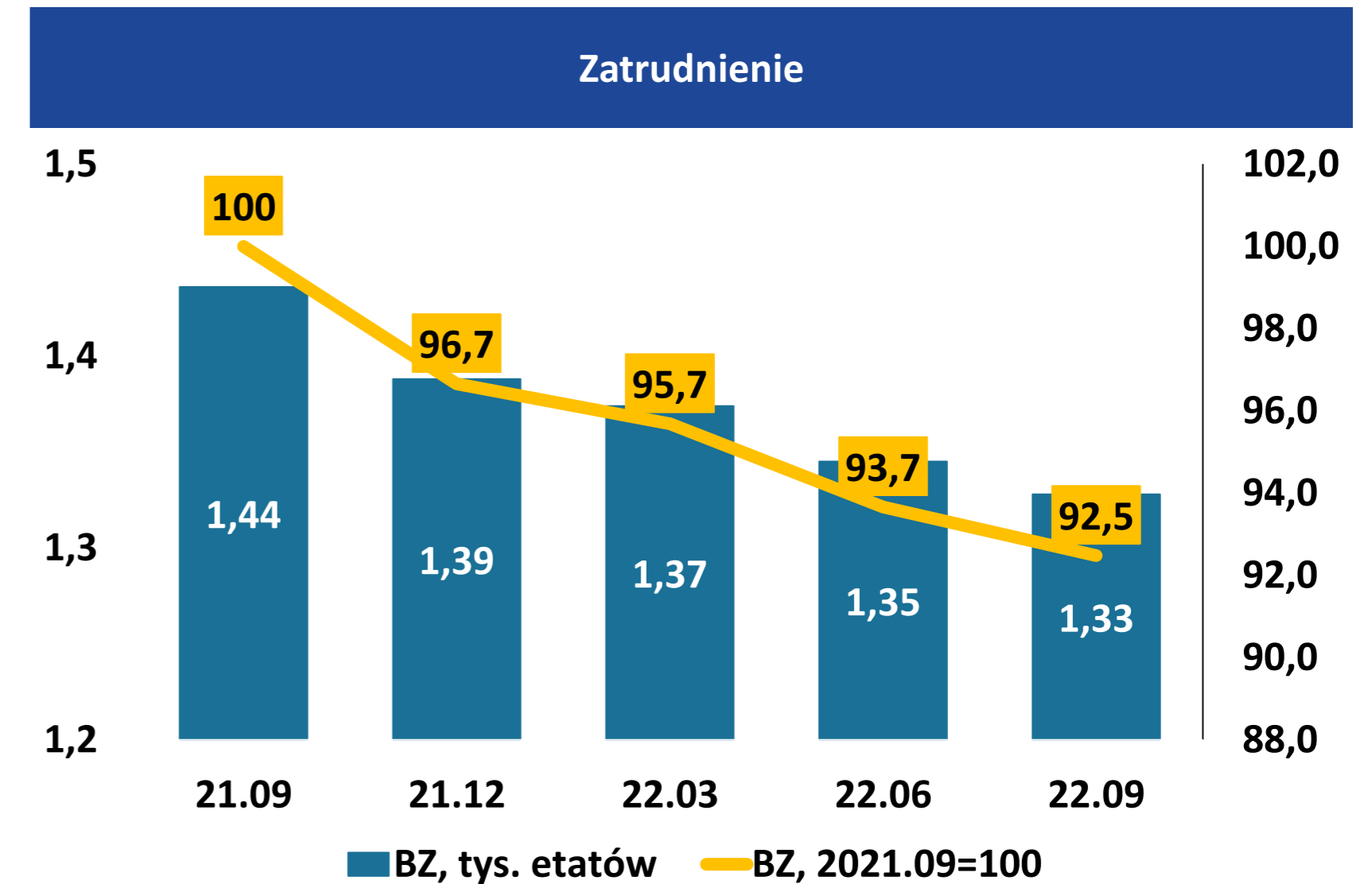
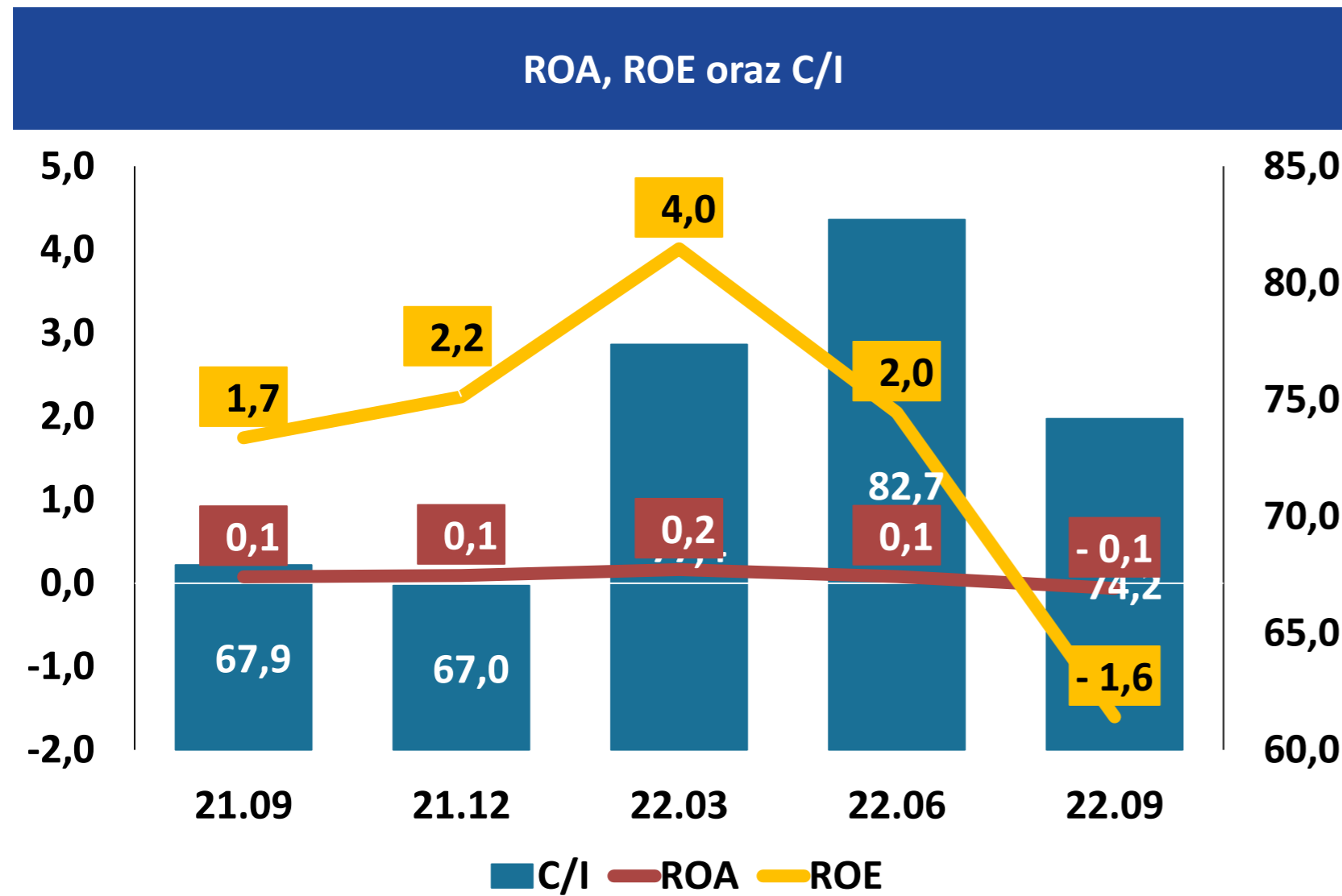
BZ Wynik finansowy netto 2021.09: 27,2 mln zł

BZ Wynik finansowy netto 2022.09: - 25,6 mln zł

- Banki zrzeszające na koniec września 2022 r. wykazały łącznie stratę netto w kwocie 25,6 mln zł.
- Wynik finansowy jest o 52,8 mln zł mniejszy niż w wrześniu 2021 r., głównie z powodu zaksięgowania rezerw z tytułu wakacji kredytowych.

Banki Zrzeszające - zatrudnienie oraz placówki

- Zatrudnienie w bankach zrzeszających systematycznie spada, co związane jest z poprawą efektywności działania.
- Liczba placówek (bez central) w stosunku do września 2021 r. zmniejszyła się o 14 (do 50).

DEPARTAMENT BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ
dbb@knf.gov.pl

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa
www.knf.gov.pl